

DUURZAAM

PASSEND

INSPIREREND

Foto: Onix architecten

SAMEN DOEN WE MEER!

IHP SMALLINGERLAND 2024-2039

integraal huisvestingsplan voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs

Samenstelling

Het IHP is opgesteld door adviesbureaus De Mevrouwen en Okander in opdracht van de gemeente Smallerland. Het is tot stand gekomen in samenspraak met de gemeente, betrokken schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, welzijnsorganisatie M.O.S. en sportbedrijf Drachten.

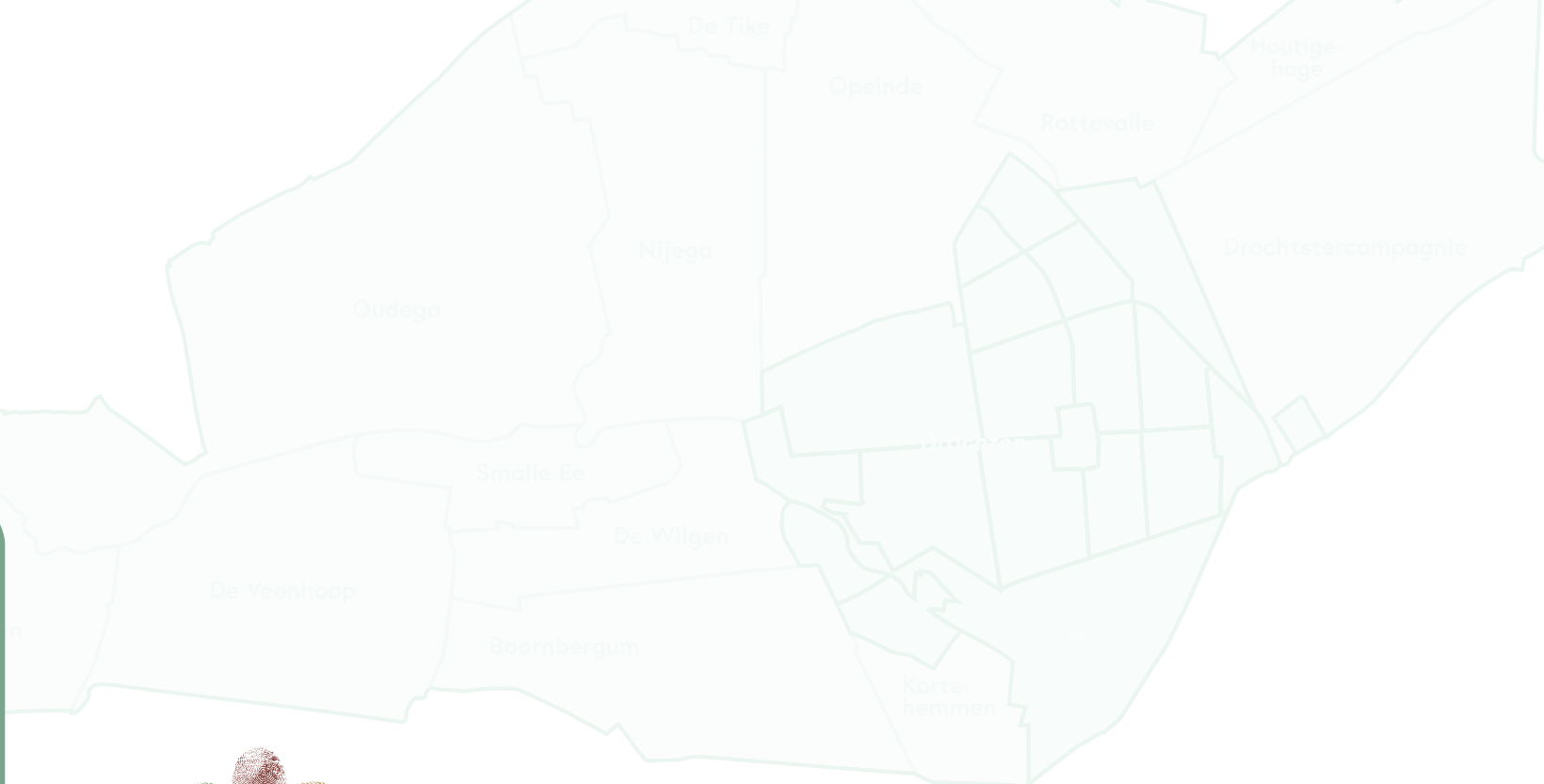
Bronvermelding beeldmateriaal

Foto's: schoolbesturen (tenzij anders vermeld)

27 augustus 2024

de mevrouwen
voor een krachtig resultaat!

OKANDER
vorm en inhoud

M.O.S.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	5
1. Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Doel, functie en reikwijdte IHP	9
1.3 Totstandkoming IHP	9
1.4 Dynamisch en koersvast IHP	9
2. Wettelijk kader en gemeentelijke regelgeving	10
2.1 Wettelijk kader	10
2.2 Status IHP	11
2.3 Ontwikkelingen	11
2.4 Stichtingsnorm en opheffingsnorm	11
2.5 Leegstand, medegebruik en verhuur	12
3. Beleidskader	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Opgroeien en ontwikkelen	13
3.3 Inclusie	14
3.4 Accommodatiebeleid en bouwheerschap	14
3.5 Duurzaamheid	15
3.6 Buitenruimte en vergroenen van pleinen	16
3.7 Voorzieningen laadinfra	16
3.9 Bouwvormen	17
3.10 Kwaliteitsniveau: 'de lat van Smallerland'	18
4. Analyse huidige situatie	19
4.1 Onderwijslandschap (feiten)	19
4.2 Prognoses en ruimtebehoefte	22
4.3 Gebouwen in beeld	23
5. Scenario's en meerjarenplanning	24
6. Financiën	27
6.1 Kaders en uitgangspunten	27
6.2 Eigen bijdrage schoolbesturen	29
6.3 Meerjaren investering	29
6.4 Looptijd IHP	33

Bijlagen

Bijlage 1 - factsheets gebouwen
Bijlage 2 - totaaloverzicht gebouwen
Bijlage 3 - totaaloverzicht prognoses, ruimtebehoefte en capaciteit
Bijlage 4 - meerjarenprogramma IHP 2024-2039 (uitgebreid overzicht)
Bijlage 5 - overzicht lasten en dekking IHP 2024-2039

Voorwoord

“De Smallerlandse lat leggen we voor onze huidige en toekomstige generaties!”

Het college schreef in '21 een startnotitie met als doel te komen tot een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het primair, voorgezet en speciaal onderwijs. Schoolbesturen en gemeente hebben dit doel met enthousiasme opgepakt. Hoewel onderwijs centraal staat en 'kartrekker' van het IHP is, zijn ook welzijnsorganisatie M.O.S., kinderopvangorganisaties en Sportbedrijf Drachten betrokken bij de totstandkoming. In het proces stonden gelijkwaardigheid in rollen en kansen door het bundelen van krachten centraal.

Ieder in zijn kracht: ertoe doen, je goed voelen en erbij horen

Scholen zijn een belangrijke plek voor de (talent)ontwikkeling van kinderen van 4 tot en met 18 jaar. De toekomstige generatie wordt er opgeleid, maar een school heeft een ook bredere functie. Vaak werken en leren er ook andere 'bewoners' zoals kinderopvang en organisaties die in de ondersteuning van leerlingen een belangrijke rol hebben. Daarnaast maken wijk- en dorpsbewoners soms gebruik van de locatie voor activiteiten. Zo dient de onderwijsvoorziening een breder doel. De gemeente onderkent het belang: een school of integraal kindcentrum is een belangrijke plek voor ontwikkeling, signalering, (zorg)preventie en ontmoeting. Zulke belangrijke functies verdienen kwalitatief goede voorzieningen en faciliteiten: duurzaam, passend en inspirerend. Dan kan huisvesting ondersteunend zijn aan de visie, doelen en activiteiten op een specifieke plek, eraan bijdragen dat eenieder in zijn kracht kan staan en dat we ons verbonden voelen.

De gemeente is als lokale overheid verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Ook schoolbesturen hebben hierin een verantwoordelijkheid. Op constructieve, plezierige wijze is dit IHP gezamenlijk tot stand gekomen. Alle partijen zien het gezamenlijke belang van een toekomstbestendig IHP. Een samenhangend plan waarin gezamenlijke en heldere afspraken staan over de huisvestingsscenario's, de planning en spreiding en de investeringen. Het IHP heeft een scope van 16 jaar en als doel:

- ▶ Toekomstbestendige huisvesting van onderwijsvoorzieningen;
- ▶ Een integrale benadering van huisvesting (vanuit inhoud en huisvesting);
- ▶ Een duurzaam gebouwenbestand.

Dit IHP geeft een goed beeld van de ontwikkelingen en ambities die onderwijshuisvesting raken. Naast inhoudelijke ambities, zoals de ontwikkeling van een goede doorgaande lijn tussen opvang en onderwijs, zijn er ook belangrijke ontwikkelingen zoals het wereldwijde klimaatakkoord met als doel de verdere opwarming van de aarde tegen te gaan. De voor Smallerland relevante ontwikkelingen en ambities zijn vertaald in dit IHP.

wethouder Pieter van der Zwan:

"Samen verlagen we drempels en vergroten we kansen. De Smallerlandse lat leggen we voor onze huidige en toekomstige generaties, die een goede ontwikkel-, leef- en werkomgeving verdienen. En voor onze wijken en dorpen, die duurzame, passende inspirerende voorzieningen verdienen. Schoolbesturen en gemeente staan daarvoor samen aan de lat!"

Samenvatting

In Smallerland is de afgelopen jaren al flink geïnvesteerd in de optimalisatie van diverse gebouwen voor (bewegings)onderwijs. Ook de komende periode staan er projecten op stapel. Onderwijshuisvesting is een belangrijke voorwaarde voor goed onderwijs. Om hier optimaal invulling aan te blijven geven hebben gemeente en schoolbesturen besloten dit Integraal Huisvestingsplan 2024-2039 (IHP) voor het primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs op te stellen. Het IHP bepaalt de kaders waarbinnen de komende 16 jaar wordt geïnvesteerd in de onderwijshuisvesting.

De 'lat van Smallerland': duurzaam, passend & inspirerend

'De lat van Smallerland' is het uitgangspunt voor het huisvestingsprogramma in dit IHP. Gezamenlijk wordt gewerkt aan **duurzame, passende, inspirerende en integrale** voorzieningen waar de toekomstige generatie alle mogelijkheden krijgt om talenten te ontwikkelen, zelfredzaam te worden en plezier te beleven.

Zorgen voor een gezonde leef-, leer- en werkomgeving is een verplichting voor gemeente en schoolbesturen samen. Met dit IHP wordt ook geanticipeerd op wetgeving. Waar gebouwen nu 'bijna energieneutraal' (BENG) moeten zijn, kiest Smallerland waar mogelijk al voor energieneutrale gebouwen. Ook wordt ingestoken op een verdere intensivering van de samenwerking tussen onderwijs, opvang en ondersteuning door maatschappelijke partners binnen buurten, wijken en dorpen. Dat versterkt relaties en netwerken, borgt de doorgaande ontwikkelingslijn nog beter en vergroot mogelijkheden voor gelijke kansen, inclusie en normalisering.

Meer uitdagende en 'groenere' speel- en beweegruimten zorgen ervoor dat kinderen jong beginnen met spelen en bewegen en daar plezier in hebben. Schoolgebouwen zijn duurzaam en dragen bij aan een goed leefmilieu. Dat draagt bij aan de duurzaamheidsambitie van Smallerland.

Schoolbesturen en gemeente hebben geconcludeerd dat de VNG-normbedragen en sobere, doelmatige huisvesting niet passen bij de ambities en het kwaliteitsniveau dat zij samen nastreven. Deze zijn door strengere bouweisen en hogere bouwkosten ook niet meer toereikend. 'De lat van Smallerland' die samen is bepaald, zorgt voor duurzame, passende, inspirerende en integrale voorzieningen. Het bijbehorende financiële kader is realistisch en sluit aan bij kengetallen en ervaringscijfers. Daarmee worden de VNG-normbedragen losgelaten en andere normen gehanteerd. Middelen zetten we op verantwoorde wijze in, waarbij de bestaande voorraad schoolgebouwen zo optimaal mogelijk wordt ingezet.

Streven is om binnen het tijdpad van het IHP te zorgen dat alle onderwijshuisvesting aan de gezamenlijke ambities voldoet. Dit IHP is beleidsrijk en ambitieus. Een aantal gebouwen van 40 jaar of ouder is op korte termijn toe aan vernieuwing of vervanging. Duurzaamheidsambities voor de overige gebouwen komen daar nog bij. Sommige gebouwen zitten rond de helft van hun levensduur. Deze zijn vaak qua duurzaamheid nog niet op het niveau van de 'Lat van Smallerland'. Schoolbesturen staan hier voor keuzes over onderhouds- en vervangingsinvesteringen. Het is zaak die af te stemmen op het toekomstige huisvestingsscenario en slim combinaties te zoeken met de verduurzamingsopgave.

Tezamen levert dit een flink maatregelenpakket op voor de komende jaren. Voor de meeste gebouwen voor (bewegings)onderwijs is een huisvestingsscenario als uitgangspunt gekozen en zijn investeringen integraal geraamd. Voor te verduurzamen gebouwen zijn de kosten nog niet geraamd. In het IHP is in blok 1(2024-2027) een verduurzamingsonderzoek opgenomen voor aanscherping van definities, een technische scan van gebouwen en de raming van kosten en bepalen van de dekking. Ook subsidiemogelijkheden en eigen bijdragen van schoolbesturen in relatie tot de meerjaren onderhoudsplanningen worden daarin meegenomen.

Analyse onderwijshuisvesting

Leeftijd schoolgebouwen en gebouwen voor bewegingsonderwijs

De bouwperiode van een gebouw is een sterke indicator voor de kwaliteit van gebouwen. 19 van de 47 schoolgebouwen zijn 40 jaar of ouder (40%). Bij de gymzalen zijn dit 11 van de 27 gebouwen (41%).

leeftijd	scholen	%	gymzalen	%
0-25 jaar	25	53%	15	56%
25-40 jaar	3	6%	1	4%
40-50 jaar	10	21%	7	26%
≥ 50 jaar	9	19%	4	15%
Totaal	47	100%	27	100%

LAT VAN SMALLINGERLAND

▶ Duurzaam

Voorzieningen hebben een gezond binnenklimaat, zijn flexibel/aanpasbaar en 'groen'. Gebouwen en hun omgeving sluiten optimaal aan bij eisen, ambities en opgaven qua duurzaamheid (energie, klimaatadaptatie & biodiversiteit en circulariteit)

▶ Passend

Gebouwen zijn passend bij de functie en afgestemd op de behoefte

▶ Inspirerend

Voorzieningen bundelen krachten en expertise voor kinderen en jongeren van 0-18 jaar; het is een ontmoetingsplek voor iedereen die uitnodigt tot ontwikkeling en verbinding

▶ Minimaal ENG

Bij nieuwbouw (mogelijk NOM door eigen bijdrage van het schoolbestuur) en zo mogelijk ook bij renovatie

Ontwikkeling leerlingaantal en beschikbare capaciteit

Over het geheel bekeken dalen de **leerlingaantallen** de komende jaren kijkend naar de opgestelde prognoses (Pronexus, dec. '22). In het voortgezet onderwijs (VO) is de daling het sterkst. Ook voor het speciaal onderwijs ((V)SO) wordt een daling verwacht. Dit in tegenstelling tot de stijgende trend die de schoolbesturen momenteel op diverse plekken zien. Algehele trend is dat de aantallen op de langere termijn sterker dalen.

Kijkend naar de totaal **beschikbare capaciteit** aan onderwijshuisvesting is er overcapaciteit (gemiddeld rond 20%). De vergelijking betreft alleen de 'normatieve' onderwijscapaciteit (dus exclusief medegebruik). Soms wordt overcapaciteit ingezet voor huisvesting van andere maatschappelijke voorzieningen, zoals kinderopvang en wijkvoorzieningen.

	2024	2027	2039	'24-'27	'24-'39
bo					
aantal leerlingen	4.327	4.319	4.291	-0,18%	-0,83%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	4.659	4.738	4.886		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	14,5%	14,8%	15,2%		
sbo, so en vso					
aantal leerlingen	1.137	1.115	1.097	-1,93%	-3,52%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	4.151	4.382	4.659		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	22,8%	24,0%	25,6%		
vo					
aantal leerlingen	4.976	4.789	4.463	-3,76%	-10,31%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	9.661	10.987	13.247		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	19,1%	21,7%	26,2%		
totaal onderwijs					
aantal leerlingen	10.440	10.223	9.851	-2,08%	-5,64%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	18.471	20.107	22.792		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	18,3%	19,9%	22,6%		

Uitvoeringsprogramma

In het IHP zijn maatregelen opgenomen voor duurzame, passende, inspirerende en integrale voorzieningen. Er zijn diverse maatregelen en scenario's:

- ▶ **Aanpassingen:** geschikt maken van bestaande onderwijshuisvesting (herschikking of uitbreiding binnen bestaande voorzieningen);
- ▶ **Uitbreiding:** het uitbreiden van bestaande onderwijshuisvesting;
- ▶ **Renovatie:** grootschalige, integrale aanpak van bestaande onderwijshuisvesting waarmee de levensduur wordt verlengd met tenminste 25 jaar, het gebouw weer voldoet aan de actuele functionele en technische kwaliteitseisen en ruimtelijk op maat wordt gemaakt;
- ▶ **Verduurzaming/optimalisatie:** upgraden van bestaande onderwijshuisvesting qua duurzaamheid (optimalisatie van BENG naar ENG) en binnenklimaat;
- ▶ **Nieuwbouw:** (vervangende) nieuwbouw op huidige of nieuwe locatie;
- ▶ **Afstoten:** afstoten van bestaande onderwijshuisvesting.

In het overzicht op de volgende pagina's is het compacte uitvoeringsprogramma van het IHP voor 2023, 2024-2027 (blok 1) en 2028-2039 (blok 2, 3 en 4) weergegeven. In bijlage 4 is een gedetailleerder overzicht opgenomen.

Financiën

De uitvoering van dit IHP vraagt een totale investering van ruim € 128 miljoen voor de komende 16 jaar (exclusief indexering, prijspeil april '24). Dit bedrag betreft de optelsom van structurele en incidentele lasten en is inclusief hiervoor genoemde bijkomende kosten waaronder investeringen voor openbare infra annex met de onderwijshuisvesting van ca. € 5,6 miljoen. Ook reeds lopende onderwijshuisvestingsprojecten zijn inbegrepen. Met dit programma geeft de gemeente invulling aan haar zorgplicht en zorgt zij samen met de schoolbesturen voor duurzame, passende, inspirerende huisvesting voor het onderwijs. In hoofdstuk 6 is nader toegelicht welke componenten onderdeel uitmaken van dit investeringsbedrag en welke onderdelen nog niet zijn meegenomen.

Meerjarenprogramma IHP 2024-2039

Scholen	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039			
	BLOK 1					BLOK 2					BLOK 3				BLOK 4					
Gebouw																				
s(b)o Samen Kansrijk!		N																		
sws It Werflan		vb	U/A																	
rkbs Sint Lukas		vb	N																	
obs De Swetten			vb	N																
obs De Swetten (dependance)			vb	N																
cbs It Ambyld			vb	N																
vso de Zwaai			vb	N																
cbs It Foarhus			vb	N																
obs De Meander - 't Tweespan (dislocatie)			vb	N																
obs De Kameleon		O		vb	RU		V*													
cbs Het Mozaiek		O		vb	RU		V*													
cbs By de Boarne			O	vb	N															
obs De Finneblom			O	vb	N															
gbs Eben Haezer				O	vb	R														
obs De Tille				O	vb	R														
vo Gomarus GSG - vmbo, havo, vwo		U					vb	U												
obs De Bolder			O			V		vb	R											
cbs Het Anker			O			V		vb	R											
rkbs De Wiekslag		U						vb	N											
obs De Pionier			O																	
obs De Vlinderboom			O/A																	
vo ISK Drachten			O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*														
vo PRO Drachten - vmbo (OSG)			O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*														
vo PRO Drachten - vmbo (SFO)			O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*														
cbs De Spreng			O			V*														
vo CSG Liudger - vmbo			O			V*														
vo CSG Liudger - havo/vwo			O			V*														
vo Singelland VHS-vmbo			O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*														
obs De Wiksel			O			V														
Montessorischool De Plotter			O (V+N/R)			V			vb	N										
vso Talryk			O			V														
vo Drachtster Lyceum - havo/vwo/gymnasium			O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)														
vo Matrix Lyceum			O			V														
scholen algemeen (PO+VO)																				
			vergroenen pleinen																	
		BLOK 1					BLOK 2					BLOK 3				BLOK 4				

Bewegingsonderwijs	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039				
	BLOK 1					BLOK 2					BLOK 3				BLOK 4						
Gebouw																					
Sporthtal de Draht		N																			
Gymzaal de Brekken			vb	N																	
Gymzaal so Kleurryk			N																		
Gymzaal De Skelp			N																		
Gymzaal sbo It Heechhof			N																		
Gymzaal sbo Sjaloom			N																		
Gymzaal so Saffier			N																		
Gymzaal Gauke Boelenstraat			vb	N																	
Gymzaal Butewacht							vb	N													
Gymzaal Splitting			vb	N																	
Gymzaal Boornbergum			O	vb	N																
Gymzaal Rottevalle								vb	R												
Sporthtal Sportcentrum Drachten			O				V*														
Gymzaal BS De Wiken			O				V*														
Gymzalen Singelland VHS			O (V+N/R)				V (i.r.t.N/R)*														
Gymzalen CSG/SL			O				V*														
Gymzaal MFA De Bouwen			O				V*														
Gymzaal CSG-havo-vwo			O				V*														
Gymzaal Opeinde			O									V									
Gymzaal Drachtster Lyceum			O (V+N/R)								V (i.r.t.N/R)										
Gymzaal de Waring			O											V							
Gymzaal vso Talryk			O											V							
Gymzaal Oudega			O											V							
			BLOK 1					BLOK 2					BLOK 3				BLOK 4				

Toelichting

N	N = nieuwbouw/vernieuwbouw
R	R = levensduurverlengende renovatie (incl. verduurzaming)
A	A = aanpassing
U	U = uitbreiding
V	V = verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat
vb	vb = start voorbereiding (voorbereidingskrediet)
O	O = onderzoek
A	A = afstoten

NB. Dit overzicht is het aangescherpte IHP waarin een aantal bezuinigingsmaatregelen zijn doorgevoerd. Zie ook H5 en H6 voor toelichting.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeentelijke overheid heeft de wettelijke verplichting te voorzien in adequate huisvesting voor (speciaal) primair en voortgezet onderwijs. Deze verantwoordelijkheid (zorgplicht) ligt hier vanaf 1997. In Smallingerland is deze verplichting vastgelegd en geborgd in de *'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Smallingerland (2016)'*. Dit is een gemeentelijke vertaling van de landelijke wet- en regelgeving.

Onderwijshuisvesting is een belangrijke voorwaarde voor het faciliteren van goed onderwijs. Ondanks de gescheiden verantwoordelijkheden (zie hoofdstuk 2.1) hebben gemeente en schoolbesturen een gezamenlijk belang: samen zorgen voor toekomstbestendige en duurzame voorzieningen voor de huidige en toekomstige generaties. Vanuit dit gezamenlijk belang hebben de schoolbesturen en gemeente samen een Integraal huisvestingsplan (IHP) ontwikkeld. Dit IHP koppelt beleidsambities, huidige én toekomstige wet- en regelgeving en concrete afspraken aan elkaar voor de komende jaren.

Het uiteindelijke resultaat dat in Smallingerland wordt nagestreefd is:

Creëren van duurzame, passende en inspirerende gebouwen met een gezond binnenklimaat die bijdragen aan een goede ontwikkel- en werkomgeving.

1.2 Doel, functie en reikwijdte IHP

Dit IHP dient meerdere doelen:

- ▶ Het legt de gedeelde visie van gemeente en schoolbesturen op het toekomstige scholenlandschap vast, passend bij de lokale situatie. Het gaat over primair, speciaal en voortgezet onderwijs (PO, SO en VO) en voorzieningen voor bewegingsonderwijs;
- ▶ Het zorgt voor planmatige, doelmatige en integrale sturing op onderwijshuisvesting;
- ▶ Het vormt het kader voor afspraken die gemeente en schoolbesturen maken over het investeringsplan voor nieuwe of vernieuwde huisvesting van scholen. Dit leidt tot meer zekerheid voor beiden en overstijgt de jaarcyclus van de verordening;
- ▶ Het is de leidraad voor de uitvoering van het onderwijshuisvestingprogramma. Hiermee is een langere termijn van 16 jaren gemoeid (opgedeeld in blokken van 4 jaren);
- ▶ Het geeft zicht op de beschikbare omvang van de huisvestingsportefeuille en behoefte naar de toekomst;
- ▶ Het duidt relevante ontwikkelingen voor het scholenlandschap en vertaalt deze zo nodig in afspraken en maatregelen;
- ▶ Het is beleidsrijk. Aanpalende beleidsterreinen van invloed op het onderwijs en scholenlandschap zijn betrokken en de realisatie van integrale kindcentra is ingebed.

1.3 Totstandkoming IHP

Vanaf het voorjaar '22 is gewerkt aan de totstandkoming van dit IHP. Gezamenlijke themabijeenkomsten (gemeente, schoolbesturen, kinderopvang), bilaterale gesprekken met schoolbesturen, beleidsambtenaren, Sportbedrijf Drachten, M.O.S. (Maatschappelijke Onderneming Smallingerland), overleggen met college van Burgemeester en Wethouders en informerende raadsbijeenkomsten hebben gezorgd voor een constructief proces.

1.4 Dynamisch en koersvast IHP

Het IHP is een dynamisch document en wordt in overleg regelmatig geactualiseerd. Het wordt jaarlijks tijdens de bestuurlijke LEJA (Lokale Educatieve Jeugd Agenda) geagendeerd. Dit LEJA is dan feitelijk een OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) waarbij gemeente en schoolbesturen opnieuw afspraken bestendigen. Jaarlijks is tenminste aan de orde:

- ▶ Actualisatie van kwantitatieve uitgangspunten zoals:
 - Leerlingenaantallen (2-jaarlijkse actualisatie prognoses i.o.v. gemeente na 1 oktober);
 - Indexering van normbedragen;
- ▶ Nieuwe wetgeving van invloed op het IHP, de planning en scenario's;
- ▶ Voortgang uitvoering IHP:
 - Stand van zaken qua uitvoering van lopende projecten;
 - Vooruitblik op projecten voor de komende jaren.

Daarnaast wordt het IHP eens per vier jaar beleidsmatig herijkt. Dan worden inhoudelijke ambities ook tegen het licht gehouden en consequenties hiervan vertaald. Tussentijdse aanpassing van afspraken in het IHP kan alleen in gezamenlijk overleg tussen de gemeente en de schoolbesturen.

Het IHP is een koersvast document vanwege de ingezette doelstellingen en ambities die vooral de middellange en langere termijnplanning van onderwijshuisvesting beïnvloeden. Aspecten als duurzaamheid, (vervangende) nieuwbouw, onderhoudsplannen en de vorming van (integrale) kindcentra vereisen een lange termijn aanpak. Dit vraagt om een stabiele koers waaraan betrokkenen zich committeren.

2. Wettelijk kader en gemeentelijke regelgeving

2.1 Wettelijk kader

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht om te voorzien in adequate en voldoende huisvesting voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs. Deze zorgplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertisecentra (WEC). Daarnaast moet de gemeente voorzien in voldoende voorzieningen voor bewegingsonderwijs op een passende afstand van scholen.

In de meeste situaties ligt het juridische eigendom van schoolgebouwen bij schoolbesturen. De gemeente heeft economisch claimrecht; bij beëindiging van onderwijsgebruik worden gebouw en terrein weer aan de gemeente overgedragen. Soms ligt het eigendom bij een andere partij, bijvoorbeeld een woningcorporatie of bij de gemeente zelf.

In een schema zijn de verantwoordelijkheden van gemeente en schoolbesturen in beeld gebracht, met in de 'onderste' blokjes de verantwoordelijkheden voor enerzijds het schoolbestuur (links) en anderzijds de gemeente (rechts).

De wettelijk geregelde verantwoordelijkheden en de specifieke gemeentelijke afspraken en inkleuring vormen samen de basis voor de kwaliteit van de onderwijshuisvesting en het bewegingsonderwijs in Smallingerland.

De kracht van de samenleving

In Smallingerland staat de mens voorop en faciliteert de gemeente de kracht van de samenleving door de waarden *'persoonlijk, samen en doen'* te versterken. Elkaar helpen, stimuleren en samen werken aan oplossingen voor de gezamenlijke uitdagingen, is waar de gemeente voor staat. Ook dit IHP sluit daarop aan. De kern bestaat uit maatregelen om de bestaande voorzieningsstructuur te transformeren naar de toekomst. De gemeente koppelt hier haar bredere verantwoordelijkheid aan. Bijvoorbeeld als het gaat om de leefbaarheid in wijken en dorpen en de realisatie van integrale kindcentra. Ook duurzaamheid van de (gebouwde) omgeving is een belangrijk onderwerp, gezien het klimaatakkoord van Parijs uit 2015 (in werking sinds 2020).

Om te komen tot duurzame, inspirerende, passende en integrale onderwijshuisvesting voeren gemeente en schoolbesturen regelmatig overleggen. Dat gebeurt in het LEJA. Dit wordt enkele keren per jaar georganiseerd voor afstemming en besluitvorming over voor onderwijs relevante onderwerpen.

2.2 Status IHP

De juridische basis voor gemeente en schoolbesturen is een minimale basis (de 'zorgplicht'). Het kwaliteitsniveau waarnaar wordt gestreefd ligt hoger dan het wettelijke minimum. Het IHP stelt daarmee ruimere kaders. De gemeenteraad stelt het IHP als kaderstellend document vast en heeft altijd budgetrecht. De onderwijshuisvestingsverordening wordt nog geactualiseerd en waar mogelijk afgestemd op het IHP. Samen vormen deze documenten

het kader voor de onderwijshuisvesting in de gemeente voor de komende jaren. Er wordt niet gewerkt met de procedure van huisvestingsaanvragen op basis van de verordening. Als het IHP met de planning en budgetten is vastgesteld, is dit leidend. Wijzigingen in deze planning worden vastgesteld in het LEJA (Q4). Afwijking kan enkel bij:

- 1) Onvoorzien (tijdelijk) capaciteitsstekort (conform aanvraagprocedure verordening);
- 2) Spoedaanvragen (conform aanvraagprocedure verordening);
- 3) Afwijkingen die niet groot zijn in het IHP.

Het toekennen van een **verplichtende, formele status** aan het IHP is opgenomen in een wetsvoorstel dat naar verwachting wordt ingevoerd in het najaar van 2025. Ook het onderwerp *'renovatie van schoolgebouwen'* en een nuancering van het investeringsverbod (versoepelen investeringsmogelijkheden schoolbesturen in huisvesting) krijgen hierin een plek. Ondanks het feit dat renovatie nu nog geen formele verplichting is voor gemeenten, is dit in Smallingerland al wél een volwaardig alternatief voor (vervangende) nieuwbouw. De gemeente heeft levensduurverlengende renovatie al vaker als voorziening toegekend, als (vervangende) nieuwbouw daarmee uit te stellen of niet meer nodig is.

2.3 Ontwikkelingen

Als dynamisch document vraagt het IHP aanpassingen door relevante ontwikkelingen en nieuwe wetgeving. Een aantal daarvan is al bekend, zoals:

- ▶ Gemeenten worden verplicht een IHP op te stellen (wet in werking in 2025);
- ▶ Gemeenten worden verantwoordelijk voor renovatie van onderwijshuisvesting (alternatief voor vervangende nieuwbouw);
- ▶ Het huidige Bouwbesluit is vervangen door de nieuwe Omgevingswet en Besluit bouwwerken leefomgeving (eisen voor nieuwbouw en renovatie van gebouwen);
- ▶ Route naar inclusief onderwijs 2035: in het onderwijs wordt gewerkt aan de inclusieve maatschappij van morgen. Inclusief onderwijs draagt bij aan gelijkwaardige behandeling en gelijkwaardige deelname aan de samenleving. Onderdeel van de routekaart naar 2035 is het bepalen wat nodig is voor huisvesting.

2.4 Stichtingsnorm en opheffingsnorm

In het onderwijs wordt gerekend met door het Rijk bepaalde normen voor het stichten, instandhouden en opheffen van scholen. Een school die met een leerlingenaantal drie jaar op rij onder de opheffingsnorm valt, verliest haar bekostiging. De opheffingsnorm kan door allerlei aanvullende maatregelen worden opgerekt. Dat kan door de kleine scholentoeslag en de gemiddelde schoolgrootte berekening.

De **landelijke opheffingsnorm** voor een PO-school bedraagt 23 leerlingen. De **gemeentelijke opheffingsnorm** voor Smallingerland bedraagt 94 leerlingen en de **stichtingsnorm** voor het starten van een nieuwe school 200 leerlingen. Schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het stichten, samenvoegen en/of sluiten van basisscholen. Daar gaat de gemeente niet over. De gemeente heeft wel een wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende openbaar onderwijs voor de inwoners. Opheffingsnormen voor VO zijn afhankelijk van het onderwijsaanbod (variërend van 70 – 360 leerlingen per onderwijssoort). Ook voor (V)SO zijn de opheffingsnormen variabel en afhankelijk van verschillende factoren.

2.5 Leegstand, medegebruik en verhuur

Door demografische ontwikkelingen en veranderende samenstelling van wijken en dorpen, hebben sommige scholen te maken met **(normatieve) leegstand**. Leegstand kost geld omdat deze vierkante meters wel moeten worden onderhouden en geëxploiteerd. Als er bij nabijgelegen scholen een tijdelijk ruimtetekort is, kunnen zij worden **doorverwezen** naar deze leegstand. Voor scholen is dit vaak onwenselijk. Immers, een school wordt dan verdeeld over meerdere locaties wat ten koste gaat van onderwijstijd en verbinding. Het heeft organisatorische en financiële consequenties. Als een school leegstand heeft, kiest het schoolbestuur er ook vaak voor om de leegstand **in medegebruik geven of verhuren** aan een maatschappelijke partij die het onderwijs, de kinderen en/of de omgeving (wijk/dorp) ondersteunt.

Bij **medegebruik** gaat het om het gebruik van een bestaand onderwijsgebouw (juridisch eigendom van schoolbestuur) door derden, voor educatieve doeleinden of gebruik voor culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden. Dit kan onder en buiten schooltijd. Voor medegebruik betaalt een gebruiker een gebruiksvergoeding om exploitatielasten te dekken. Het schoolbestuur meldt medegebruik aan de gemeente. Bij medegebruik blijft de formele bestemming onderwijs, zodat de ruimte altijd weer te vorderen is voor onderwijs.

Ook kinderopvangorganisaties gebruiken steeds vaker normatieve overcapaciteit in bestaande basisscholen, zodat een (integraal) kindcentrum met doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 of 2 jaar tot 13 jaar ontstaat. Toestemming van de gemeente is ook hier vereist.

Bij nieuwbouw van een voorziening met onderwijs en opvang investeert de gemeente in de ruimte voor kinderopvang en wordt een (kostendekkende) huur gevraagd. De opvangorganisatie betaalt aanvullend een exploitatievergoeding aan het schoolbestuur.

Bij medegebruik en verhuur is er altijd sprake van maatwerk en is overleg tussen school(bestuur) en gemeente nodig. Medegebruik en verhuur vindt plaats met inachtneming van de Wet Markt & Overheid.

3

3. Beleidskader

3.1 Inleiding

De gezamenlijke visie van de gemeente en schoolbesturen vormt de basis voor dit IHP en is bestempeld als de '*Lat van Smallerland*' (zie H3.13). Deze lat zorgt voor een onderwijslandschap voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs waarin krachtig wordt samengewerkt aan optimale (talent)ontwikkeling van alle kinderen en jongeren. Dit gebeurt in een duurzame, passende en inspirerende omgeving (binnen en buiten). De daarvoor benodigde faciliteiten zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor gemeente en schoolbesturen. De inhoudelijke ambities (een combinatie van wet- en regelgeving en eigen ambities en beleid) zijn leidend; de huisvesting is volgend.

3.2 Opgroeien en ontwikkelen

Het borgen van een optimale ontwikkeling van alle kinderen en jongeren is een veeleisende opgave. Veel maatschappelijke organisaties zijn erbij betrokken en bundelen hun krachten. In Smallerland wordt ingezet op de realisatie van brede voorzieningen.

In het IHP van Smallerland staan **4 O's** centraal:

- ▶ **Onderwijs:** basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs en bewegingsonderwijs;
- ▶ **Opvang:** peuter-, dag- en buitenschoolse opvang;
- ▶ **Ondersteunen:** hulp die kinderen en hun ouders soms nodig hebben bij het (laten) opgroeien en ontwikkelen (ondersteunend aan onderwijs);
- ▶ **Ontmoeten:** complementaire voorzieningen van maatschappelijke partners ter ondersteuning van de sociale infrastructuur in een dorp of wijk (afgestemd op de behoefte).

Onderwijs is de aanjager voor de bundeling van expertise en samenwerking. De gemeente ondersteunt dit met de investering in IKC-vorming en dus de doorgaande ontwikkellijn voor kinderen van 0-13 jaar. Opvangpartners zijn in veel basisscholen al met aanbod aanwezig. Ook maken steeds meer maatschappelijke organisaties als samenwerkingspartner gebruik van onderwijsgebouwen. Scholen, zowel basis- als voortgezet onderwijs, zijn laagdrempelige voorzieningen om vanuit preventie en vroegsignalering kinderen/leerlingen en hun ouders te ondersteunen bij de opvoeding en ontwikkeling. Inhoudelijke samenwerking en ontmoeting vormt de basis. Zonder inhoudelijke samenwerking geen gezamenlijke voorziening!

In lijn met het beleidskader gelden bij elk huisvestingsvraagstuk deze uitgangspunten:

- ▶ Een (integraal) kindcentrum of geclusterde voorziening is geen doel op zich. De inhoud is leidend, huisvesting is volgend;
- ▶ Gebundelde kwaliteit (samenwerken en samenwonen in de zin van 'samen onder 1 dak') vormt het uitgangspunt voor alle maatschappelijke nieuwbouwprojecten;
- ▶ Centraal staat de ontwikkeling van het kind op een integrale, doorgaande en drempelloze wijze (0-18 jaar). Samenwerking tussen onderwijs, opvang en maatschappelijke partners is hiervoor nodig. Deze drieslag is de basisvoorziening (inclusief de buitenruimte);
- ▶ Bij gebundelde voorzieningen wordt zoveel mogelijk ingezet op een integrale inhoudelijke visie (pedagogisch en didactisch), maar er blijft altijd ruimte voor eigenheid en de eigen visie van de individuele partners;
- ▶ Bij intensieve samenwerking zijn onderwijs, opvang en maatschappelijke partners gelijkwaardige partners. Dat betekent dat opvang en maatschappelijke partners bij ruimtetekort voor onderwijs niet uit de huisvesting 'geduwd' worden maar een andere oplossing wordt gezocht;
- ▶ Naast de basisvoorziening met onderwijs, opvang, ondersteuning en buitenruimte wordt regelmatig ruimte voor ontmoeting gerealiseerd. Dan ontstaat een voorziening met een brede krachtenbundeling voor 0-100 jaar gericht op de wijk, buurt of het dorp;
- ▶ Per project wordt een gedegen, toekomstbestendige visie op samenwerken en samenwonen opgesteld, afgestemd op de behoefte en locatie. Dat is voorwaardelijk voor nieuwbouw of renovatie. Deze prestatie-opdracht ligt bij de betrokken partijen.

Kinderopvang

Gemeenten zijn niet verantwoordelijk voor het faciliteren van kinderopvang (buitenschoolse opvang, peuteropvang en dagopvang). Dat is een verantwoordelijkheid van opvangpartijen. Echter, de gemeente ziet meerwaarde in de combinatie van onderwijs, kinderopvang, zorg en vrije tijd en wil dit stimuleren. Dit door met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties te werken aan de realisatie van integrale kindcentra.

Voor elk nieuw huisvestingsvraagstuk met een combinatie van onderwijs, opvang en/of maatschappelijke partners, wordt de haalbaarheid en betaalbaarheid onderzocht. Het initiatief hiervoor ligt bij het schoolbestuur. Bij voorkeur en indien mogelijk wordt normatieve leegstand in onderwijshuisvesting ingezet voor opvang en maatschappelijke partners. De gemeente kan bij nieuwbouw besluiten de ruimte voor kinderopvang of maatschappelijke partners te financieren tegen een kostendeekkende huurprijs, mits de meerwaarde wordt aangetoond. De bekostiging van aanvullende voorzieningen (anders dan onderwijshuisvesting) gaat niet ten koste van het onderwijshuisvestingsbudget.

3.3 Inclusie

Smallerland is er voor iedereen en streeft naar een inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet en kan meedoen. Een samenleving zonder drempels, letterlijk en figuurlijk, waarin niemand wordt buitengesloten en iedereen gebruik kan maken van de toegankelijke gebouwen. Toegankelijkheidseisen nemen we daarom ook mee in IHP-projecten.

Inclusief en passend onderwijs horen bij een inclusieve samenleving. Inclusief onderwijs is erop ingericht dat alle jongeren welkom zijn en erbij horen op hun gekozen school en dat jongeren met en zonder ondersteuningsbehoefte vaker samen dicht bij huis naar dezelfde school kunnen (thuisnabij). Passend onderwijs gaat uit van een passend aanbod in de regio voor jongeren met een ondersteuningsbehoefte en is erop gericht zoveel mogelijk jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte onderwijs te bieden in het regulier onderwijs. Ook Smallerland wil leerlingen zo lang mogelijk in het regulier onderwijs behouden en zo min mogelijk doorverwijzen naar het speciaal onderwijs.

Er wordt onderzocht wat nodig is aan wet- en regelgeving om toegankelijke en inclusieve (onderwijs)huisvesting te realiseren (zie door ministerie en stakeholders vastgestelde *'Werkagenda route naar inclusief onderwijs 2035'*). Wens is meer ruimte voor flexibiliteit (en zo nodig m²), zodat gebouwen kunnen meebewegen met de jongerenpopulatie en benodigde zorg-/hulppartners kunnen huisvesten. Inclusief onderwijs vraagt dat er letterlijk en figuurlijk ruimte is voor ketenpartners om effectief en efficiënt samen te kunnen werken, overleggen, observeren en eventueel behandelen. In schoolgebouwen met overcapaciteit kan dat soms in al aanwezige ruimtes, maar in de praktijk zijn deze ruimten er vaak niet c.q. niet te realiseren binnen de genormeerde m².

Opslag voor inclusie in m²

Hoewel er per project sprake is van maatwerk, is de verwachting dat de normatieve ruimtenorm bij (ver)nieuwbouw en renovatie met 5% opgehoogd moet worden om tegemoet te komen aan de (ruimte)eisen die inclusief onderwijs vraagt (vooral extra werk- en overlegplekken). De hiermee gepaard gaande investering draagt de gemeente; de exploitatieverantwoordelijkheid ligt bij het schoolbestuur.

NB. Vooralsnog is de 5%-opslag in Smallerland in het IHP niet opgenomen (bezuiniging, zie ook H5/6).

3.4 Accommodatiebeleid en bouwheerschap

Het gemeentelijk accommodatiebeleid is onderdeel van het grond- en vastgoedbeleid (april '22). Dit geeft duidelijkheid over welke positie de gemeente inneemt bij diverse soorten maatschappelijk vastgoed (huisvesting maatschappelijke functies). Onderwijshuisvesting is bij wet geregeld (zie H2). De gemeente financiert; het schoolbestuur is juridisch gebouwigenaar en verantwoordelijk voor de exploitatie en onderhoud.

In Smallerland zijn er diverse eigendomsconstructies. Voor de toekomst kiest de gemeente voor eenduidige varianten:

▶ **Stand-alone school**

Het schoolbestuur realiseert een schoolgebouw.

- schoolbestuur = juridisch eigenaar;
- gemeente = economisch eigenaar;
- **schoolbestuur = bouwheer;**

▶ **(integraal) kindcentrum**

Het schoolbestuur realiseert een gebouw waarin de school het grootste gedeelte in gebruik heeft en verhuurt een gedeelte aan opvang of een andere maatschappelijke (en voor het kindcentrum relevante) partij.

- schoolbestuur = juridisch eigenaar;
- gemeente = economisch eigenaar;
- gemeente financiert de stichtingskosten voor het gebouw (kindcentrum), het schoolbestuur ontvangt voor de stichtingskosten voor overige ruimten (geen onderwijs) een factuur van de gemeente;
- schoolbestuur belast kosten voor overige ruimten via een huur-overeenkomst door aan de betreffende organisatie(s);
- **schoolbestuur = bouwheer;**

▶ **MFC (multifunctioneel gebouw)**

De gemeente realiseert een gebouw met meerdere functies mét ontmoetingsfunctie.

- splitsing gebouweigendom tussen gebruikers leidend voor de eigendomspositie (zoals schoolbestuur, gemeente, dorpsbelangen etc.). In de praktijk zijn splitsingslijnen niet altijd duidelijk. Om complexiteit over gebruik en verdeelsleutels te voorkomen, is uitgangspunt dat er duidelijk gesplitst moet kunnen worden. De inhoudelijke meerwaarde van meerdere functies onder één dak is voorwaardelijk (geen bedrijfsverzamelgebouwen) en leidend ondanks de complexiteit van beheer;
- **gemeente = bouwheer.**

Samen optrekken

Per project wordt een projectorganisatie ingesteld, waarin gemeente en betrokken schoolbesturen deelnemen en samen besluiten nemen. Samen werken zij toe naar het afgesproken kwaliteitsniveau. Voor elk project worden afspraken vooraf vastgelegd: in een intentieovereenkomst en bouwheerovereenkomst. Ook wordt vastgelegd hoe wordt omgegaan met het juridisch eigendom na oplevering van het gebouw.

3.5 Duurzaamheid

Smallerland werkt hard aan een toekomstbestendige wereld en stelt daarom ambitieuze doelen. In het visiedocument '*Samen duurzame stappen zetten' (deel A)*' en '*Uitvoeringsprogramma 2023-2026 (deel B)*' is het duurzaamheidsbeleid van de gemeente verwoord. Dit geeft richting aan de ontwikkelingen en heeft een directe link met het IHP.

Duurzaamheid kent een brede context. Samengevat omvat het de volgende aspecten:

- ▶ **Energie:** (o.a. energieprestatie, besparingspercentages, duurzame energie, aanvullende energiemaatregelen);
- ▶ **Gezondheid/binnenmilieu:** o.a. luchtkwaliteit, thermisch comfort, visueel comfort, akoestisch comfort;

- ▶ **Milieu:** o.a. water, afval, materialen;
- ▶ **Duurzame materialen:** o.a. FSC-hout, milieuvriendelijke verf e.d.;
- ▶ **Gebruikskwaliteit:** o.a. toegankelijkheid, functionaliteit, technische kwaliteit, schoonmaakbaarheid, sociale veiligheid;
- ▶ **Circulair bouwen:** o.a. vermindering materiaalgebruik, hergebruik van donorgebouwen, circulair slopen, gebruik van biobased/hernieuwbare grondstoffen;
- ▶ **Aardgasloos bouwen:** o.a. afkoppelen van aardgas/voorsorteren op aardgasloos;
- ▶ **Toekomstwaarde:** o.a. toekomstgerichte functionaliteit, voorzieningen, flexibiliteit, belevingswaarde;
- ▶ **Natuurinclusief bouwen:** o.a. toevoegen biodiversiteit en groen, aanpassen aan veranderend klimaat.

De duurzaamheidsvisie is nadrukkelijk gekoppeld aan de concrete doelen van het Klimaatakkoord. Op basis daarvan zijn voor Smallerland concreet opgaven geformuleerd. Alle opgaven dragen bij aan CO₂-reductie (en overige broeikasgas) en tegengaan van klimaatverandering. Hiermee gaat Smallerland voor het behalen van de landelijke doelen:

- ▶ **In 2030:** 60% CO₂-reductie, 50% lokaal duurzaam opwekken;
- ▶ **In 2050:** richting 100% CO₂-neutraal en 100% circulaire economie.

Opgave Energie (energie & mobiliteit)

We gebruiken zo min mogelijk energie en zo duurzaam mogelijk opgewekt. Het energienetwerk gebruiken we zo efficiënt mogelijk en energievoorzieningen stellen we veilig voor inwoners. We verminderen de CO₂-uitstoot en gaan negatieve effecten op het klimaat tegen. In 2050 hebben we geen aardgas meer nodig.

Opgave klimaatadaptatie (ruimtegebruik & leefomgeving)

De openbare ruimte passen we aan op verwachte klimaatveranderingen. Thema's zijn wateroverlast, droogte, hittestress en biodiversiteit. De opgave gaat om de fysieke inrichting, het beheer daarvan en bewustwording op het gebied van klimaatadaptatie.

Opgave circulariteit (afval & grondstoffen)

We streven naar een circulaire samenleving en gaan zorgvuldig om met beschikbare grondstoffen en materialen. Uitgangspunten zijn: vraag en aanbod van de aarde zijn in balans, optimaal gebruik maken van grondstoffen en door het sluiten van kringlopen doen we meer met minder. Afval bestaat niet. Streven is om in 2050 100% circulair te zijn.

Opgave bedrijfsvoering

We hebben een voorbeeldfunctie qua duurzame bedrijfsvoering om onze impact (voetafdruk) te verminderen en hanteren een integrale aanpak.

In Smallerland zijn 4 startwijken benoemd waar de warmtetransitie het meest dichtbij ligt ('*Transitievisie Warmte*'). Scholen in die wijken zijn onderdeel van de wijkaanpak en worden benaderd voor deelname aan de wijkuitvoeringsplannen.

In onze visie is een duurzaam (school)gebouw een gebouw met een gezond binnenklimaat, laag energieverbruik, lage CO₂-uitstoot dat ook in de exploitatiefase betaalbaar is. Minstens zo belangrijk is dat het gebouw ondersteunend is aan het onderwijs, past bij het aantal leerlingen en inclusief, toegankelijk en toekomstbestendig is. Voor schoolgebouwen sluiten we qua duurzaamheidsambities aan bij de Sectorale routekaart voor verduurzaming van schoolgebouwen (<https://www.ruimte-ok.nl/sites/default/files/2020-10/sectoraleroutekaart-onderwijs huisvesting-po-raad-vo-raad-vng.pdf>). Hierin komen de PO- en VO-raad en VNG samen in actie voor duurzame schoolgebouwen.

Het IHP is niet los te zien van de Smallerlandse duurzaamheidsambities. Scholen zijn 'de maatschappelijke etalages' van een stad, wijk of dorp. Daar laten we zien hoe we omgaan met wat de aarde ons te bieden heeft. Dat verdient en vereist een gedegen aanpak op het gebied van duurzaamheid. Niet alleen vanuit het exploitatiebelang van scholen, maar vooral ook als voorbeeldfunctie voor de vele bezoekers van deze voorzieningen.

Bij de IHP-projecten hebben gemeente en schoolbesturen de gezamenlijke opgave zich optimaal in te zetten voor duurzaamheid en daarbij maximale aansluiting te vinden bij de gemeentelijke duurzaamheidsopgaven (energie, klimaatadaptatie & biodiversiteit en circulariteit). De eerste invulling is dat in het IHP de lat hoog is gelegd door bij nieuwbouw (en zo mogelijk ook bij renovatie) uit te gaan van ENG (Energie Neutraal Gebouw). Hiermee loopt de gemeente vooruit op toekomstige wetgeving die ENG als eis gaat stellen in plaats van huidige wettelijke ondergrens van BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw). Dat stelt hogere eisen aan de maximale energiebehoefte, de maximaal te gebruiken fossiele energie en het minimum aandeel hernieuwbare energie. Kiezen voor NOM als uitgangspunt (Nul Op de Meter) is bij nieuwbouw ook een optie. Het verschil tussen ENG en NOM (energie neutraal qua gebouwenergie én energie van gebruik) bekostigt een schoolbestuur zelf, omdat deze extra investering voordelen oplevert in de exploitatie van de huisvesting.

Een ander duurzaamheidsaspect waar in Smallerland steeds meer op ingezet moet worden is circulair bouwen. Om aan te sluiten bij de doelstelling om in 2050 volledig circulair te zijn, anticiperen we hierop in de projecten. Omdat kaders voor circulair bouwen (nog) niet exact gedefinieerd zijn en er geen aanvullende budgetten voor volledig circulair bouwen zijn, bekijken we per project de mogelijkheden voor circulaire toepassingen en bekostiging (businesscase).

3.6 Buitenruimte en vergroenen van pleinen

De gemeente wil voorzien in goede, groene speelvoorzieningen voor kinderen. In de beleidsnota '*Speels genoeg*' staan ambities en maatregelen om de omgeving een impuls te geven, zodat deze uitnodigt tot gezond (beweeg)gedrag. Zulke voorzieningen zijn er niet alleen voor de leerlingen. Veel pleinen hebben een openbaar en multifunctioneel karakter. Dit vraagt een grotere omvang (het wordt ook intensiever gebruikt) dan de minimale norm van 3 m² per kind (PO/(V)SO, VO kent geen norm) die in de verordening is opgenomen. Het kwaliteitskader van Ruimte OK raadt minimaal 5 m² (PO/(V)SO) / 0,8 m² (VO) per kind aan. Indien mogelijk (qua inpassing locatie/stedenbouwkundig) is het kwaliteitskader van Ruimte OK het uitgangspunt.

Openbare groene beweeg- en speelpleinen

Als het plein een openbaar karakter heeft/krijgt en ook ten dienste staat van de buurt, wijk of het dorp, bekostigt de gemeente bij grootschalige IHP-projecten, bovenop het normbedrag voor inrichting, € 95.000 voor een groen beweeg- en speelplein. Sport- en speeltoestellen op die locaties inspecteert de gemeente; het onderhoud (incl. valondergrond) is voor rekening van de eigenaar van het toestel. Voor vervanging van toestellen op openbare pleinen is een budget beschikbaar.

Vergroenen openbare pleinen

Schoolpleinen zijn vaak verhard ('grijs') en dragen beperkt bij aan de klimatologische uitdagingen qua hittestress, wateroverlast en biodiversiteit. Daarom wordt er bij nieuwe ontwikkelingen en elke grootschalige huisvestingsopgave (nieuwbouw of renovatie) waar mogelijk en in gezamenlijkheid (schoolbestuur en gemeente) een groene buitenruimte gerealiseerd. Streven is binnen het IHP-tijdpad alle schoolpleinen verder te vergroenen. De gemeente werkt in blok 1 van het IHP aan een kader voor de vergroening en subsidiemogelijkheden.

Vandalisme

Pleinen en speelplekken met een openbaar karakter hebben in sommige buurten en dorpen een aantrekkende werking op vandalen. Bij de inrichting van de pleinen en buitenruimte is van belang te zorgen voor een veilige, open omgeving zodat sociale controle en zicht gewaarborgd is en het daardoor niet aantrekkelijk is voor vandalen. Dit wordt bij projecten nadrukkelijk in de voorbereiding meegenomen. Indien er sprake is van vandalisme, treedt het vandalismeprotocol in werking.

3.7 Voorzieningen laadinfra

In het bouwbesluit en in Europese regelgeving (EPBD III) staan de verplichtingen voor de aanleg van oplaadvoorzieningen bij bestaande utiliteitsgebouwen (vanaf 2025), bestaande gebouwen die ingrijpend worden gerenoveerd en nieuw te bouwen gebouwen (vanaf 10 maart 2020).

- ▶ **Nieuwbouw/renovatie:** Bij utiliteitsgebouwen met meer dan 10 parkeervakken op hetzelfde terrein moet minimaal 1 oplaadpunt voor de hele parkeergelegenheid aangelegd plus een leidinginfrastructuur (loze leidingen) voor 1 op de 5 parkeervakken;
- ▶ **Bestaande gebouwen:** Bij bestaande utiliteitsgebouwen met meer dan 20 parkeervakken op hetzelfde terrein moet vanaf '25 minimaal 1 oplaadpunt zijn aangelegd. De gebouweigenaar kan, naargelang de lokale behoefte en lokale markt, zelf bepalen hoeveel oplaadpunten hij in totaal realiseert.

Er moeten nog nadere afspraken worden gemaakt over wie omtrent onderwijshuisvesting de oplaadpunten aanlegt, beheert en onderhoudt. Dit mede i.r.t. flexibiliteit in toekomstige aanpassingen en uitbreidingen en de bekostiging. De gemeente heeft nu een overeenkomst met een partij voor aanleg, beheer en onderhoud tot 3 laadpalen in openbaar gebied.

3.8 Voorzieningen bewegingsonderwijs

De gemeente moet voorzien in genoeg ruimte voor bewegingsonderwijs.

Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties Smallingerland

In mei '22 is een capaciteitsonderzoek uitgevoerd naar de binnensportaccommodaties. De voor onderwijs relevante conclusies zijn als volgt:

▶ De bezettingsgraad van gymzalen verschilt fors per locatie: 6 van de 14 gymzalen Landelijk en ook in Smallingerland is er toenemende aandacht voor sport en bewegen. Vanaf schooljaar '23-'24 zijn 2 lesuren bewegingsonderwijs verplicht op een basisschool (minimaal 2 x 45 minuten per week voor de groepen 3 t/m 8). Gezien de langetermijn leerlingenprognoses wordt nu geen groei van de behoefte aan gymcapaciteit verwacht. Dit moet echter periodiek geactualiseerd en gemonitord worden in relatie tot woningbouwontwikkelingen en leerlingenprognoses.

Kijkend naar capaciteit en bezetting is er de komende jaren in de dorpen voldoende capaciteit. In enkele wijken in Drachten is de situatie anders. De gymzalen in de Wiken, het Centrum en De Folgeren zitten nagenoeg vol. Voor een stijging van het leerlingaantal of extra gymuren is geen plek. Omdat een aantal nieuwe voorzieningen zijn of worden gerealiseerd (bv. bij de Parel en Lukasschool), monitoren we de capaciteit de komende tijd.

Op korte termijn worden de volgende aanpassingen aanvullend meegenomen:

- ▶ 1 gymzaal in De Trisken (in MFC);
- ▶ 1 gymzaal voor de ISK groepen (locatie n.t.b.);
- ▶ Afhankelijk van leerlingontwikkelingen en -spreiding en de plannen vanuit de Ontwikkelstrategie wordt gymzaal De Butewacht mogelijk gerenoveerd/vernieuwd.

Eigendom, beheer en voorwaarden huisvesting

Gymzalen en sporthallen kennen verschillende eigenaren. De meeste zijn eigendom van de gemeente en in beheer bij Sportbedrijf Drachten. De gymzalen voor S(B)O en enkele zalen bij het VO zijn van de schoolbesturen. Bij nieuwbouw wordt de gemeente eigenaar en wordt Sportbedrijf Drachten vroegtijdig betrokken in het belang van een optimale gebruik- en exploitatiesituatie.

Om huisvestingsmaatregelen voor bewegingsonderwijs te bepalen zijn een aantal beleidsregels door gemeente en schoolbesturen vastgelegd:

- ▶ Voorzieningen worden benut door scholen die zo nabij mogelijk gelokaliseerd zijn (logische geografische benutting);
- ▶ Voorzieningen zijn functioneel ingericht (passend bij de behoefte);
- ▶ Voorzieningen zijn duurzaam en comfortabel (vooral qua ventilatie);
- ▶ Bewegingsonderwijs kan ook buiten plaatsvinden (past bij 'bewegend leren' dat op steeds meer scholen wordt ingezet in het curriculum).

Gemeentelijke gymzalen die verouderd zijn of niet meer voldoen aan de huidige eisen worden - indien mogelijk en noodzakelijk - aangepast. De gemeente bekostigt het regulier onderhoud. Bij voorzieningen die Sportbedrijf Drachten beheert, voert Sportbedrijf Drachten dit uit. Eventuele verduurzaming van gymzalen i.c.m. regulier onderhoud moet bekostigd worden via de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Gymzalen die onderdeel zijn een IHP-project worden gelijktijdig meegenomen.

3.9 Bouwvormen

In dit IHP worden twee bouwvormen onderscheiden:

- ▶ (vervangende) nieuwbouw (uitbreiding valt hier ook onder);
- ▶ (levensduurverlengende) renovatie.

Renovatie

Renovatie is een grootschalige, integrale aanpak van een bestaand gebouw waarmee we de levensduur verlengen met minstens 25 jaar en het weer voldoet aan actuele functionele en technische kwaliteitseisen. Om meerdere redenen wordt hier steeds vaker voor gekozen:

- ▶ Duurzaam alternatief voor nieuwbouw (hergebruik bestaand vastgoed en materialen);
- ▶ Geeft schoolbesturen meer flexibiliteit en zo kunnen ze (nog) meer inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen. De termijn van renovatie is korter dan voor nieuwbouw, waardoor een reëlere inschatting te maken is over deze ontwikkelingen;
- ▶ Een gebouw, plek en functie blijft behouden. Dit is bv. het geval bij een (gemeentelijk) monument, een beschermd dorpsgezicht of andere culturele waarde van een object;
- ▶ Alhoewel de inhoud leidend is, kan renovatie ook financieel voordeel bieden. Denk aan kosten voor tijdelijke huisvesting, hergebruik van materialen, flexibel bouwen of stedenbouwkundige voordelen (opbrengsten vrijkomende locaties);
- ▶ Sommige onderwijsvoorzieningen hebben normatieve overcapaciteit die bij vervangende nieuwbouw verloren gaat omdat dan 'op de norm' wordt gebouwd. Wanneer overcapaciteit qua exploitatie te dragen is, heeft dit voor hedendaagse onderwijs vaak meerwaarde;
- ▶ Renovatie kan soms sneller (tijd besparen).

De afweging voor (vervangende) nieuwbouw of renovatie is in dit IHP door gemeente en schoolbesturen samen gemaakt. Voor renovatie gelden dezelfde ambities als bij nieuwbouw. Dus ook hiervoor geldt dat een gebouw na renovatie, bij voorkeur, voldoet aan de ENG-eisen. Mocht dat technisch niet haalbaar zijn, dan wordt op basis van argumenten het ambitieniveau of de bouwvorm aangepast. Dit gebeurt in gezamenlijk overleg. Wanneer een schoolbestuur bij renovatie inzet op een NOM-gebouw, zijn de meerkosten om van ENG naar NOM te komen voor rekening van het schoolbestuur. Dit geldt ook bij nieuwbouw.

Tussentijdse verduurzaming en vervolgonderzoek in blok 1

Streven is binnen het IHP-tijdpad te zorgen dat alle onderwijshuisvesting aan de gezamenlijke ambities voldoet. Sommige gebouwen zitten rond de helft van hun levensduur. Deze zijn vaak qua duurzaamheid nog niet op het niveau van de 'Lat van Smallingerland'. Schoolbesturen staan hier voor keuzes over onderhouds- en vervangingsinvesteringen. Het is zaak die keuzes af te stemmen op het toekomstige huisvestingsscenario en slim combinaties te zoeken met de verduurzamingsopgave.

Voor de meeste gebouwen voor (bewegings)onderwijs is een huisvestings-scenario (bouwvorm) als uitgangspunt gekozen en zijn investeringen integraal geraamd. Voor te verduurzamen gebouwen zijn de kosten nog niet geraamd. In het IHP is in blok 1(2024-2027) een verduurzamingsonderzoek

opgenomen voor aanscherping van definities, een technische scan van gebouwen, raming van kosten en het opstellen van een dekkingsplan. Ook subsidiemogelijkheden en eigen bijdragen van schoolbesturen in relatie tot de meerjaren onderhoudsplanningen worden daarin meegenomen. Zo kan een gezamenlijke 'routekaart voor de verduurzaming' worden geïntegreerd in het IHP.

Afschrijvingstermijnen

De afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

- ▶ **(ver)Nieuwbouw/uitbreiding (permanent):** 40 jaar (installaties 15 jaar);
- ▶ **Levensduurverlengende renovatie:** 25 jaar (installaties 15 jaar);
- ▶ **Aanpassingen** (verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat): 15 jaar;
- ▶ **Aanpassingen openbare infra:** 50 jaar.

Voor de bijbehorende financiële consequenties, zie hoofdstuk 6.

3.10 Kwaliteitsniveau: 'de lat van Smallerland'

De brede onderwijsvoorzieningen in Smallerland leveren een belangrijke bijdrage aan het woon-, werk- en leefmilieu. Het maatschappelijke kapitaal dat nodig is om deze voorzieningen (inclusief bewegingsonderwijs) op orde te brengen en houden, vraagt van zowel de gemeente als de schoolbesturen zorgvuldige afwegingen en keuzes. Integraal en vanuit een langjarige, samenhangende visie met commitment over afspraken voor een periode van 16 jaren.

In dit IHP zijn gezamenlijk inhoudelijke, financiële en planningsafspraken gemaakt ten aanzien van opgroeien en ontwikkelen, duurzaamheid en (onderwijs)huisvesting. Dit afsprakenkader noemen we **'de lat van Smallerland'**. Deze lat bestaat uit kenmerken die iedereen belangrijk vindt en zoveel mogelijk nastreeft:

LAT VAN SMALLERLAND

- ▶ **Duurzaam**
Voorzieningen hebben een gezond binnenklimaat, zijn flexibel/aanpasbaar en 'groen'. Gebouwen en hun omgeving sluiten optimaal aan bij eisen, ambities en opgaven qua duurzaamheid (energie, klimaatadaptatie & biodiversiteit en circulariteit)
- ▶ **Passend**
Gebouwen zijn passend bij de functie en afgestemd op de behoefte
- ▶ **Inspirerend**
Voorzieningen bundelen krachten en expertise voor kinderen en jongeren van 0-18 jaar; het is een ontmoetingsplek voor iedereen die uitnodigt tot ontwikkeling en verbinding
- ▶ **Minimaal ENG**
Bij nieuwbouw (mogelijk NOM door eigen bijdrage van het schoolbestuur) en zo mogelijk ook bij renovatie

Verder gelden bij deze lat de volgende uitgangspunten:

Kwantiteit

Er zijn voldoende toekomstbestendige schoolgebouwen en gymzalen voor alle huidige en toekomstige leerlingen. Door te anticiperen op groei/krimp (m²) wordt de aansluiting van vraag en aanbod verbeterd. Door ook leegstand te betrekken bij de capaciteitsvraagstukken, wordt gestreefd naar een zo efficiënt mogelijke inzet van beschikbare voorzieningen en middelen. Daarom investeert de gemeente alleen in scholen waarvan de leerlingenprognoses aangeven dat de school toekomst heeft.

Kwaliteit

Er is sprake van een kwalitatief goed gebouw als de functionaliteit, techniek en beleving met elkaar in balans zijn. Het Kwaliteitskader Huisvesting van Ruimte OK (2024, https://www.ruimte-ok.nl/sites/default/files/2024-06/Kwaliteitskader_Huisvesting_juni_2024.pdf) beschrijft dit uitgebreid en uitstekend. Hierin zijn ook de uitgangspunten van Frisse Scholen verwerkt. Het IHP stelt zich als doel om gedurende de looptijd te zorgen voor een onderwijslandschap met duurzame, passende en inspirerende gebouwen dat voldoet aan de uitgangspunten van het kwaliteitskader (inclusief de uitgangspunten van Frisse Scholen klasse B). Dit met inachtneming van ieders eigen verantwoordelijkheid.

Realistisch financieel kader

Het financiële kader dat bij de ambities in Smallerland hoort is realistisch en sluit aan bij actuele kengetallen, ervaringscijfers en werkelijke kosten. Daarmee worden in dit IHP de VNG-normbedragen losgelaten. Ook op basis van de verordening was investeren op basis van 'werkelijke kosten' (altijd al) mogelijk en ook door de gemeente Smallerland regelmatig gekozen in de afgelopen jaren. In dit IHP is gekozen voor de normen van het Bureau Documentatie Bouwwezen (BDB) uit het Kwaliteitskader Huisvesting van Ruimte OK.

Planning

Het IHP heeft een looptijd van 16 jaren. Gemeente en schoolbesturen stemmen hier hun financiële planning op af. Dat vereist wederzijds vertrouwen. Zo kan de gemeente de investering in de gebouwen voor haar rekening nemen en kunnen de schoolbesturen daaraan bijdragen. Het uitvoeringsplan dat voortvloeit uit dit IHP is de leidraad voor de toekomst.

4. Analyse huidige situatie

4.1 Onderwijslandschap (feiten)

Smallingerland heeft een divers, uitgebreid onderwijsaanbod. De stad Drachten heeft een groot voorzieningenniveau en dient een omvangrijk voedingsgebied. Het voortgezet en speciaal onderwijs zit in Drachten; het reguliere basisonderwijs wijd vertakt in wijken en dorpen.

Er zijn verschillen in denominatie, onderwijsconcepten en omvang. In de gemeente zijn 12 schoolbesturen voor PO, SO en VO actief. Samen hebben zij 28 scholen voor primair onderwijs, 2 voor speciaal basisonderwijs, 8 scholen voor voortgezet onderwijs en 9 scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. In totaal zijn er 27 locaties voor bewegingsonderwijs (gymzalen en sporthallen). Er wordt onderwijs verzorgd aan ca. 4.300 leerlingen in het basisonderwijs, ca. 1.100 leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs en ca. 5.000 in het voortgezet onderwijs.

In de overzichten op de volgende pagina's zijn de facts gevisualiseerd en zijn schoollocaties op een kaart aangegeven. Ook de voorzieningen voor bewegingsonderwijs, kinderopvang (m.u.v. gastouders), wijkcentra en dorpshuizen zijn opgenomen. Van alle schoolgebouwen zijn factsheets gemaakt met gebouwkenmerken (zie **bijlage 1**). Denk aan informatie over bouwjaren, herkomst van leerlingen (voedingsgebied), de leerlingprognoses, de ruimtebehoefte en capaciteit en medegebruik. Daarnaast zijn huisvestingsknelpunten en -wensen van de schoolbesturen op hoofdlijnen beschreven en is het scenario beschreven zoals die in het meerjarenprogramma van het IHP is opgenomen. **Bijlage 2** bevat een totaaloverzicht van de schoolgebouwen en voorzieningen voor het bewegingsonderwijs (gebruik, locatie, eigendomssituatie en gebouwleeftijd). **Bijlage 3** geeft het totaaloverzicht van de prognoses, ruimtebehoefte en capaciteit.

Drachten | Smallerland

9 kernen met
onderwijshuisvesting

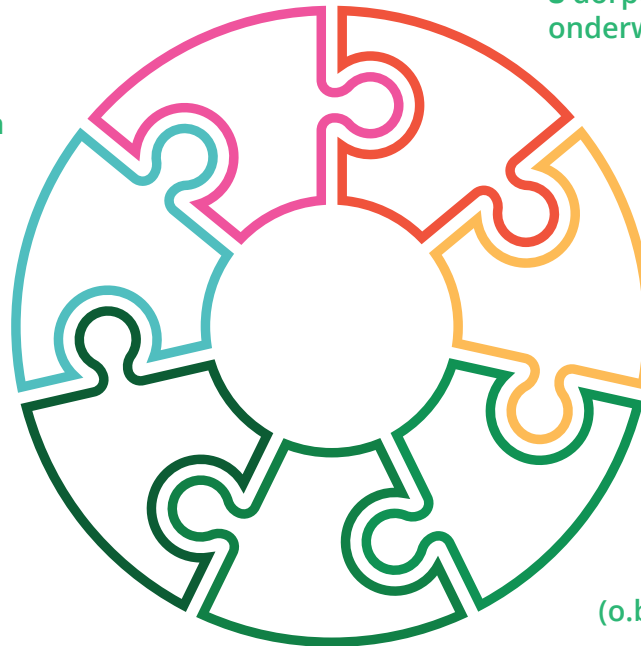

8 dorpen + **12** wijken met
onderwijshuisvesting

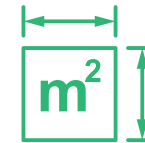

12 schoolbesturen

5 po
3 (v)so en sbo
4 vo

100.896 m²
onderwijsruimte
(bvo)

47 scholen

28 po
2 sbo
9 (v)so
8 vo

aantal leerlingen
(o.b.v. telling/prognoses)

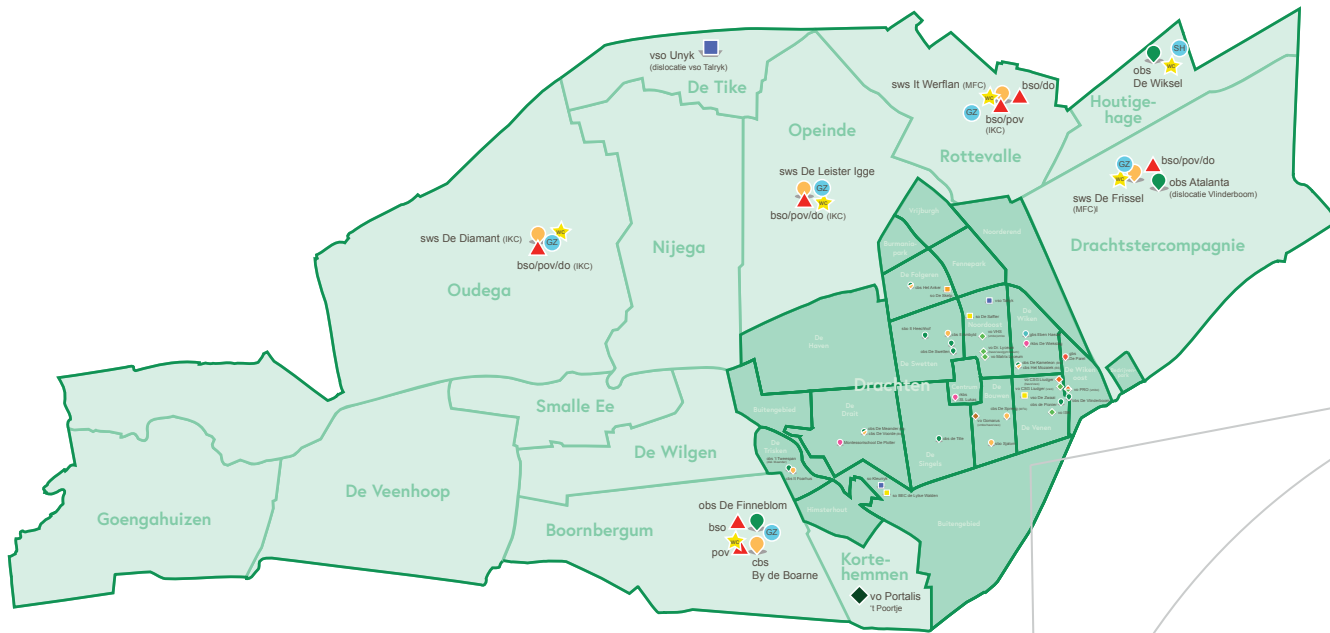

10.668 in 2023

10.289 in 2026

9.913 in 2038

27 voorzieningen bewegingsonderwijs

- Adenium - OPO (PO)
- Adenium - PCBO (PO)
- NoorderBasis (PO)
- Bisschop Moller Stichting (PO)
- St. RONN - VGS (PO)

- SO Fryslân (SO/VSO)
- Kentalis (SO)
- St. RENNA (SO/VSO)

- St. Singelland (VO)
- GSG (VO)
- St. Fierder Onderwijs (VO)
- 't Poortje JJI (VO)

- kinderopvang (bso/po/do)
- gymzaal/sporthal (voor PO of SO)
- wijkcentrum/dorpshuis

4.2 Prognoses en ruimtebehoefte

Het leerlingenaantal heeft invloed op de ruimtebehoefte in onderwijsvoorzieningen. Met het opstellen van leerlingprognoses ontstaat inzicht in het verloop naar de toekomst. Dit voorspelt de toe- en/of afname van ruimtebehoefte voor onderwijshuisvesting en leegstand of ruimtetekorten. In dit IHP gaan we uit van de meest actuele leerlingprognoses, opgesteld door Pronexus (dec. '22, teldatum 1 okt. '22).

Ruimtetekort of overschot

De ruimtebehoefte wordt vergeleken met de huidige beschikbare m² (onderwijs capaciteit) uitgedrukt in brutovloeroppervlak (bvo). Deze analyse is van belang, omdat ruimteoverschotten schoolbesturen ook geld kosten qua exploitatie en onderhoud. Daarnaast vormen ruimteoverschotten een risico voor de gemeente. Wanneer een schoolgebouw namelijk geheel leeg komt te staan, komt het gebouw terug naar de gemeente. Ruimtetekorten zijn echter ook onwenselijk vanwege problemen die ontstaan bij het lesgeven.

Prognoses leerlingaantallen

Over het geheel bekeken dalen de leerlingaantallen de komende jaren volgens de opgestelde prognoses (Pronexus, dec.'22). In het basisonderwijs (BO) is de daling licht; schoolbesturen bevestigen dat de grootste krimp is geweest en het aantal stabiliseert. In het voortgezet onderwijs (VO) is de daling het sterkst. Ook voor het speciaal onderwijs ((V)SO) wordt een daling verwacht; dit in tegenstelling tot de stijgende trend die de schoolbesturen momenteel zien. Voor het speciaal onderwijs is het lastiger prognosticeren. Algehele trend voor Smallerland is dat de aantallen op de langere termijn sterker dalen.

De gemeentelijke leerlingprognoses geven inzicht in de korte en lange termijn. Ervaringen leren dat deze qua totale aantallen redelijk kloppen. Wel komen soms wisselingen tussen scholen voor. Hoewel eigen prognoses van schoolbesturen inzicht geven op de korte termijn, hebben zij vaak een exacter beeld van de in- en uitstroom van leerlingen per school. Overall sluiten de schoolbestuurlijke verwachtingen redelijk aan bij de prognoses van Pronexus. Als er bij scholen grotere afwijkingen zijn, is dit in de factsheets vermeld.

De gemeente investeert in het kader van de Woonvisie en Ontwikkelstrategie de komende jaren in diverse woningbouwprojecten. Omdat dit nog in ontwikkeling is, zijn niet alle woningbouwplannen in de leerlingprognoses en dit IHP verwerkt. Met een deel is rekening gehouden. Bij de tweejaarlijkse actualisatie van de leerlingprognoses en bij actuele onderwijshuisvestingsprojecten worden (concrete) woningbouwplannen meegenomen.

Capaciteit en ruimtebehoefte

Qua totaal beschikbare capaciteit aan onderwijshuisvesting is er overcapaciteit (gemiddeld ca. 20%). De vergelijking is gemaakt voor onderwijs capaciteit (excl. medegebruik). Het betreft de normatieve leegstand. Om diverse redenen is het verstandig deze in een context te plaatsen. De meeste scholen gebruiken meer ruimte dan de minimale norm (bv. om ruimte te bieden voor kleine groepen of individuele begeleiding). Bij schoolgebouwen kan sprake zijn van een inefficiënte gebouwstructuur (bv. veel gangruimte), waardoor de feitelijk bruikbare oppervlakte wordt beperkt. Op steeds meer scholen is sprake van medegebruik door partijen als kinder- of peuteropvang of door partijen die invulling geven aan de ondersteuningsvragen voor de leerlingen (en soms hun ouders/verzorgers). Voor diverse scholen zijn plannen in voorbereiding om - al dan niet gezamenlijk - tot vervangende nieuwbouw te komen. Dit zijn uitgelezen momenten om de overcapaciteit af te bouwen. De tabel geeft een resume van de ontwikkeling van het leerlingaantal, de ruimtebehoefte en capaciteit. In **bijlage 3** staan de gegevens per schoolbestuur en school.

	2024	2027	2039	'24-'27	'24-'39
bo					
aantal leerlingen	4.390	4.381	4.354	-0,21%	-0,82%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	4.588	4.667	4.815		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	14,3%	14,6%	15,0%		
sbo, so en vso					
aantal leerlingen	1.137	1.115	1.097	-1,93%	-3,52%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	4.151	4.382	4.659		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	22,8%	24,0%	25,6%		
vo					
aantal leerlingen	4.976	4.793	4.462	-3,68%	-10,33%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	9.512	10.968	13.258		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	18,8%	21,7%	26,2%		

	2024	2027	2039	'24-'27	'24-'39
totaal onderwijs					
aantal leerlingen	10.503	10.289	9.913	-2,04%	-5,62%
ruimtetekort (-) / overschot (+) m2 bvo	18.251	20.017	22.732		
ruimtetekort (-) / overschot (+) %	18,1%	19,8%	22,5%		

Uitgangspunten voor IHP

Voor het IHP zijn de prognoses van Pronexus en teldatum **1 okt. '22** als uitgangspunt gehanteerd. Hoewel de bekostiging wordt gebaseerd op de telling van 1 februari, is dit voor de bepaling van de omvang van huisvestingsvoorzieningen en bekostiging landelijk nog niet doorgevoerd in de berekeningssystematiek.

Voor elk project worden bij de voorbereiding daarvan de prognoses voor de school geactualiseerd. Dan wordt in overleg de te realiseren omvang bepaald. In het uitvoeringsprogramma wordt rekening gehouden met het aantal m² op basis van permanente aard (periode van minimaal 15 jaar) of tijdelijke aard bij piekmomenten (periode van minimaal 4 jaar). De gemeentelijke leerlingprognoses worden tweejaarlijks geactualiseerd.

Voor de raming van omvang en investeringen van het meerjarenprogramma in het IHP zijn deze uitgangspunten gehanteerd:

- ▶ **Ruimtebehoefte (permanent):** gebaseerd op gemiddeld aantal leerlingen 2024-2039;
- ▶ **Inpassingsmarge:** bij renovatie wordt rekening gehouden met een toeslag van 10% op de normatieve m² voor inpassingsverliezen in een bestaande situatie (bij monumentale of karakteristieke panden kan dit hoger liggen vanwege de wens tot behoud).

Kanttekening bij normen

Genormeerde m² uit de modelverordening sluiten steeds minder aan bij de praktijk. De norm gaat bv. uit van bruto vloeroppervlak. Door toenemende eisen qua isolatie neemt de muurdikte toe, waardoor het resterende nuttig vloeroppervlak afneemt. Ook installaties vragen meer ruimte dan voorheen.

4.3 Gebouwen in beeld

Op basis van aanwezige informatie en kennis van de gebouwen en aansluitend op de geformuleerde ambities, hebben gemeente en schoolbesturen het meerjarenprogramma voor 2024-2039 opgesteld. In onderling overleg is overeenstemming bereikt over de volgorde en prioritering binnen het integrale programma.

Om te komen tot een volgorde en prioritering in het IHP is op voorhand niet gekozen voor een uitgebreide nulmeting (gebouwscan) om de technische staat (onderhoud, binnenklimaat, energielabel) en functionaliteit in beeld te brengen. Dit is een tijdrovende en kostbare activiteit, waarbij het ook de vraag is of de uitkomst van de informatie tot hele andere inzichten en keuzes leidt. Schoolbesturen en gemeente hebben immers veel kennis van en ervaring met hun gebouwen (gebruik, capaciteit, uitstraling, veiligheid, boekwaarden) en weten over het algemeen goed wat er nu en in de toekomst nodig is. Zo is er bv. actuele informatie vanuit meerjaren onderhoudsplannen van de gebouwen en onderzoeken naar energie en binnenklimaat. Ook de gebouwleeftijd en bouwjaren vertellen veel over de technische en functionele gebouwkwaliteit. Vaak wordt een nulmeting ingezet om te komen tot eenduidige informatie, objectieve toetsing en prioritering van huisvestingsprojecten. De ervaring leert echter dat zowel de kwantitatieve als kwalitatieve aspecten van huisvesting zich lastig eenduidig en objectief laten meten. Gemeente en schoolbesturen hebben gemeend op basis van de al beschikbare informatie én de gezamenlijke ambities te komen tot een realistisch meerjarenperspectief voor het IHP.

Bouwperiodes, gebouwleeftijd en duurzaamheid

De bouwperiode van een gebouw is een sterke indicator voor de kwaliteit van gebouwen. 19 van de 47 schoolgebouwen zijn 40 jaar of ouder (40%). Bij de gymzalen zijn dit 11 van de 27 gebouwen (41%).

Een groot deel van de gebouwen is toe aan vernieuwing of vervanging. Met de duurzaamheidsambitie komen daar nog maatregelen voor de resterende gebouwen bij. Het gebouwenbestand kent ook een aantal gebouwen dat rond de helft van hun levensduur zit. Deze zijn meestal qua duurzaamheid nog niet op het niveau van de 'lat van Smalingerland'. Hier staan schoolbesturen voor keuzes over onderhouds- en vervangingsinvesteringen. Het is zaak dit af te stemmen op het toekomstige huisvestingsscenario en om slim combinaties te zoeken met de verduurzamingsopgave.

Binnen het bestand van scholen voor PO, SO en VO zijn er inmiddels 2 die als voorbeeld kunnen dienen:

- ▶ Leister Igge Opeinde, 1e NOM school in Nederland (Nul Op de Meter);
- ▶ MFC Rottevalle, cradle-to-cradle gebouw.

Onderstaande tabel geeft een resume van de gebouwleeftijden. In **bijlage 2** is een totaaloverzicht van alle gebouwleeftijden opgenomen.

leeftijd	scholen	%	gymzalen	%
0-25 jaar	25	53%	15	56%
25-40 jaar	3	6%	1	4%
40-50 jaar	10	21%	7	26%
≥ 50 jaar	9	19%	4	15%
Totaal	47	100%	27	100%

Overall beeld gebouwenbestand

Samen met de schoolbesturen bouwt Smalingerland aan toekomstbestendige huisvesting van scholen passend bij de behoefte in de gemeente. Kijkend naar het huidige gebouwenbestand is samengevat te stellen dat het in een aantal opzichten niet aan de eisen van deze tijd voldoet.

- ▶ Vraag en aanbod sluiten niet overal goed op elkaar aan, zowel kwantitatief als kwalitatief. Groei maakt op een paar plekken uitbreiding noodzakelijk, elders zorgt krimp voor leegstand of is al sprake van leegstand. Op andere plekken is een aanbod dat niet meer aansluit op de vraag;
- ▶ De onderwijsgebouwen zijn deels verouderd, onvoldoende flexibel en niet altijd geschikt voor medegebruik;
- ▶ De verouderde scholen zijn vaak onvoldoende ingericht op de huidige, moderne onderwijsvormen. Ook is niet overal inclusief onderwijs mogelijk (bv. door trappen, beperkingen van ruimtes en beperkt oppervlak);
- ▶ Lang niet alle gebouwen zijn toekomstbestendig en duurzaam. Ze belasten het klimaat te veel, hebben hoge exploitatielasten en voldoen niet aan de wettelijke eisen zoals die nu worden gesteld aan nieuwe gebouwen. Dat terwijl scholen graag een voorbeeldfunctie vervullen.
- ▶ Het binnenklimaat, inclusief ventilatie, is ook niet overal op orde wat gevolgen heeft voor leerprestaties en gezondheid van leerlingen en personeel;
- ▶ Vaak kan onvoldoende worden ingespeeld op demografische ontwikkelingen en soms zijn er ook belemmeringen bij het gezamenlijk huisvesten van onderwijs en andere activiteiten, zoals de kinderopvang, ondersteuning of wijk- of buurtvoorzieningen.

Voldoende en geschikte gymcapaciteit

Kijkend naar capaciteit en bezetting is er de komende jaren in de dorpen voldoende capaciteit. In enkele wijken in Drachten is de situatie anders. De gymzalen in de Wiken, het Centrum en De Folgeren zitten nagenoeg vol. Voor een stijging van het leerlingaantal of extra gymuren is geen plek. De voorzieningen zijn meegenomen in de planvorming naar de toekomst. Waar mogelijk zijn slimme combinaties gezocht met de nieuwbouw of renovatie van een of meerdere scholen.

5. Scenario's en meerjarenplanning

Het voornemen is om in 2024-2039 te investeren in onderwijshuisvesting om te komen tot duurzame, passende en inspirerende voorzieningen. De projecten en maatregelen zijn tot stand gekomen in co-creatie met het onderwijsveld. Er is bepaald hoe huisvestingsknelpunten op te lossen en ambities te realiseren. Samen is nagedacht over een realistische prioritering en planning en een efficiënte en effectieve inzet van middelen.

Uitvoeringsprogramma

In het IHP zijn de maatregelen opgenomen waarbij onderscheid is gemaakt tussen verschillende soorten maatregelen en scenario's:

- ▶ **Aanpassingen:** geschikt maken van bestaande onderwijshuisvesting (herschikking of uitbreiding binnen bestaande voorzieningen);
- ▶ **Uitbreiding:** het uitbreiden van bestaande onderwijshuisvesting;
- ▶ **Renovatie:** grootschalige, integrale aanpak van bestaande onderwijshuisvesting waarmee de levensduur verlengd wordt met tenminste 25 jaar, het gebouw weer voldoet aan de actuele functionele en technische kwaliteitseisen en ruimtelijk op maat wordt gemaakt;
- ▶ **Verduurzaming/optimalisatie:** upgraden van bestaande onderwijshuisvesting qua duurzaamheid (optimalisatie van BENG naar ENG) en binnenklimaat;
- ▶ **Nieuwbouw:** (vervangende) nieuwbouw op huidige of nieuwe locatie;
- ▶ **Afstoten:** afstoten van bestaande onderwijshuisvesting.

In de factsheets (**bijlage 1**) zijn de maatregelen per school weergegeven. In het volgende overzicht is het uitvoeringsprogramma voor 2024-2027 (blok 1) en 2028-2039 (blok 2, 3 en 4) opgenomen. Hierin zijn de voorgenomen projecten beschreven en in de tijd uitgezet. **Bijlage 4** bevat een uitgebreider overzicht van dit programma.

Meerjarenprogramma IHP 2024-2039

Scholen	2023		2024			2025			2026			2027			2028			2029			2030			2031			2032			2033			2034			2035			2036			2037			2038			2039		
	BLOK 1			BLOK 2			BLOK 3			BLOK 4																																								
Gebouw																																																		
s(b)o Samen Kansrijk!	N																																																	
sws It Werflan	vb			U/A																																														
rkbs Sint Lukas	vb			N																																														
obs De Swetten	vb			N																																														
obs De Swetten (dependance)	vb			N																																														
cbs It Ambyld	vb			N																																														
vso de Zwaai	vb			N																																														
cbs It Foarhus	vb			N																																														
obs De Meander - 't Tweespan (dislocatie)	vb			N																																														
obs De Kameleon	O			vb			RU			V*																																								
cbs Het Mozaïek	O			vb			RU			V*																																								
cbs By de Boarne	O			vb			N																																											
obs De Finneblom	O			vb			N																																											
gbs Eben Haezer	O			vb			R																																											
obs De Tille	O			vb			R																																											
vo Gomarus GSG - vmbo, havo, vwo	U			vb			U																																											
obs De Bolder	O			V			vb			R																																								
cbs Het Anker	O			V			vb			R																																								
rkbs De Wiekslag	U			vb			N																																											
obs De Pionier	O																																																	
obs De Vlinderboom	O/A																																																	
vo ISK Drachten	O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*																																														
vo PRO Drachten - vmbo (OSG)	O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*																																														
vo PRO Drachten - vmbo (SFO)	O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*																																														
cbs De Spreng	O			V*																																														
vo CSG Liudger - vmbo	O			V*																																														
vo CSG Liudger - havo/vwo	O			V*																																														
vo Singelland VHS-vmbo	O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*																																														
obs De Wiksel	O			V																																														
Montessorischool De Plotter	O (V+N/R)			V			vb			N																																								
vso Talryk	O			V																																														
vo Drachtster Lyceum - havo/vwo/gymnasium	O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)																																														
vo Matrix Lyceum	O																																																	
scholen algemeen (PO+VO)	vergroenen pleinen																																																	
	BLOK 1			BLOK 2			BLOK 3			BLOK 4																																								

Bewegingsonderwijs	2023		2024			2025			2026			2027			2028			2029			2030			2031			2032			2033			2034			2035			2036			2037			2038			2039		
	BLOK 1			BLOK 2			BLOK 3			BLOK 4																																								
Gebouw																																																		
Sporthal de Draht	N																																																	
Gymzaal de Brekken	vb			N																																														
Gymzaal so Kleurryk	N																																																	
Gymzaal De Skelp	N																																																	
Gymzaal sbo It Heechhof	N																																																	
Gymzaal so Sjaloom	N																																																	
Gymzaal so Saffier	N																																																	
Gymzaal Gauke Boelenstraat	vb			N																																														
Gymzaal Butewacht				vb			N																																											
Gymzaal Splitting	vb			N																																														
Gymzaal Boornbergum	O			vb			N																																											
Gymzaal Rottevalle				vb			R																																											
Sporthal Sportcentrum Drachten	O			V*																																														
Gymzaal BS De Wiken	O			V*																																														
Gymzalen Singelland VHS	O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)*																																														
Gymzalen CSG/SL	O			V*																																														
Gymzaal MFA De Bouwen	O			V*																																														
Gymzaal CSG-havo-vwo	O			V*																																														
Gymzaal Opeinde	O			V																																														
Gymzaal Drachtster Lyceum	O (V+N/R)			V (i.r.t.N/R)																																														
Gymzaal de Waring	O			V																																														
Gymzaal vso Talryk	O			V																																														
Gymzaal Oudega	O			V																																														
	BLOK 1			BLOK 2			BLOK 3			BLOK 4																																								

Toelichting

N	N = nieuwbouw/vernieuwbouw
R	R = levensduurverlengende renovatie (incl. verduurzaming)
A	A = aanpassing
U	U = uitbreiding
V	V = verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat
vb	vb = start voorbereiding (voorbereidingskrediet)
O	O = onderzoek
A	A = afstoten

NB. Dit overzicht is het aangescherpte IHP waarin een aantal bezuinigingsmaatregelen zijn doorgevoerd. Zie ook H5 en H6 voor toelichting.

Onderbouwing plannen

In de factsheets en het uitvoeringsprogramma zijn voorgenomen projecten op hoofdlijnen beschreven. Voor een realistische raming van de benodigde investeringen zijn voor elk project uitgangspunten bepaald. Op onderdelen betreffen het nog aannames en is een inschatting gedaan. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- ▶ Het al dan niet samenvoegen van scholen samen onder 1 dak;
- ▶ Inschatting van de omvang i.r.t. te ontwikkelen woningbouwprogramma's en consequenties van eventuele komst Lelylijn;
- ▶ Het bepalen van de locatie voor nieuwbouw;
- ▶ Benodigde tijdelijke huisvesting;
- ▶ Realisatie van ruimte voor opvang en wijkvoorzieningen;
- ▶ Aanpassingen van de openbare ruimte (verkeer, parkeren, pleinen).

In een memo (Okander, augustus '24) zijn deze uitgangspunten vastgelegd. Deze zijn ook afgestemd met de schoolbesturen.

Disclaimer verduurzaming

De planning van de verduurzamingsslag is mede afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek in blok 1. Mogelijk slaagt het (zoals nu in de scenarioplanning ook aangegeven) niet om alle schoolgebouwen voor 2035 verduurzaamd te hebben in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs.

6

6. Financiën

6.1 Kaders en uitgangspunten

Het meerjaren huisvestingsprogramma is financieel doorgerekend en vertaald in te verwachten investeringskosten. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Kwaliteitsuitgangspunten

- ▶ **Nieuwbouw en uitbreiding (permanent):** minstens ENG en zoveel als mogelijk minimaal klasse B Frisse scholen;
- ▶ **Levensduurverlengende renovatie:** minstens BENG, zo mogelijk ENG & Frisse Scholen;
- ▶ **Verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat:** minstens BENG, zo mogelijk ENG en Frisse Scholen.

Afschrijvingstermijnen

- ▶ **(ver)Nieuwbouw/uitbreiding (permanent):** 40 jaar (installaties 15 jaar);
- ▶ **Levensduurverlengende renovatie:** 25 jaar (installaties 15 jaar);
- ▶ **Aanpassingen (verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat):** 15 jaar;
- ▶ **Aanpassingen openbare infra:** 50 jaar.

Normbedrag per m² nieuwbouw

- ▶ **PO/VO:** norm BDB (Kwaliteitskader RuimteOK '24, basisscenario voor basisreferentie + aanvullende gebouwprestaties, prijspeil apr. '24);
- ▶ **SBO en (V)SO:** toeslag op normbedrag BDB (% o.b.v. verschil met PO VNG bij zelfde m²);
- ▶ **Grondslag:** als grondslag voor de berekening wordt conform de verordening uitgegaan van de normatieve ruimtebehoefte behorend bij het **gemiddelde leerlingenaantal** gedurende de komende 15 jaren.

- **Aanvulling:** Het staat de schoolbesturen (binnen wettelijke kaders) vrij om dit bedrag aan te vullen met eigen middelen.

Vergelijk normbedragen VNG & RuimteOK

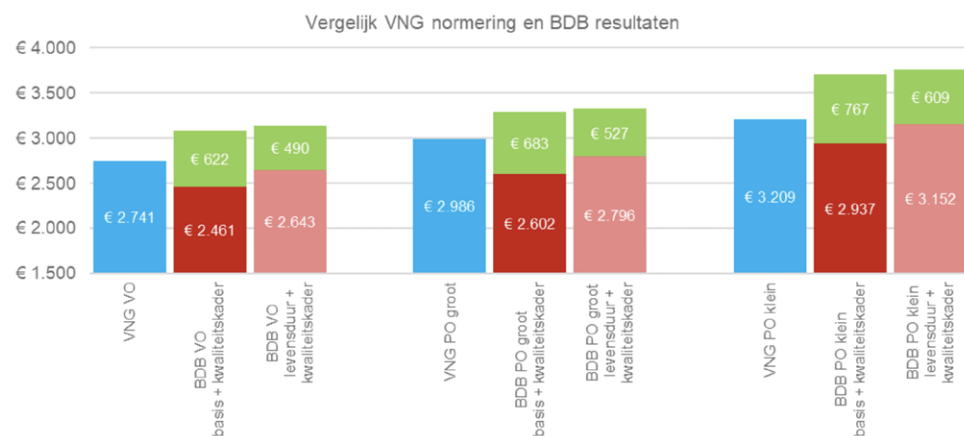
Onderstaande tabellen geven de normbedragen van RuimteOk weer. Voor PO en VO is dit gebaseerd op referentiegebouwen van 221 leerlingen (PO klein, 1.312 m² bvo), 442 leerlingen (PO groot, 2.423 m² bvo), resp. 693 leerlingen (VO havo-vwo, 5.000 m² bvo).

Voor VO-scholen met minder dan 500 leerlingen hanteren we de PO-normbedragen. Bij kleine scholen (< 50 leerlingen) of kleinschalige uitbreidingen is het aannemelijk dat de feitelijke kosten hoger zijn dan het normbedrag.

De normbedragen in de tabellen zijn van prijspeil april '24 (NB. RuimteOk indexeerde naar '24 met ca. 3,3%; VNG met ruim 12%).

	Voortgezet onderwijs		Primair onderwijs groot		Primair onderwijs klein	
	€/m ² bvo	% t.o.v. VNG	€/m ² bvo	% t.o.v. VNG	€/m ² bvo	% t.o.v. VNG
VNG normbedrag 2024	€ 2.741		€ 2.986		€ 3.209	
BDB Basisreferentie (Bbl)						
Basisscenario	€ 2.461	-10%	€ 2.602	-13%	€ 2.937	-8%
Levensduurscenario	€ 2.643	-4%	€ 2.796	-6%	€ 3.152	-2%
BDB basisreferentie + aanvullende bouwprestaties						
Basisscenario + aanvullende bouwprestaties	€ 3.083	12%	€ 3.285	10%	€ 3.705	15%
Levensduurscenario + aanvullende bouwprestaties	€ 3.132	14%	€ 3.323	11%	€ 3.761	17%

Tabel 15 Vergelijking VNG normering en BDB bedragen per m² bvo. Prijspeildatum april 2024.

Figuur 4 Vergelijking VNG normering en BDB bedragen per m² bvo. Prijspeildatum april 2024

Normbedrag per m² levensduurverlengende renovatie

- **Bedrag:** 62% van het budget voor nieuwbouw (25/40e);
- **Grondslag berekening:** er wordt uitgegaan van de normatieve ruimtebehoefte behorend bij het gemiddelde leerlingenaantal gedurende de komende 15 jaren. Het staat schoolbesturen (binnen wettelijke kaders) vrij dit bedrag aan te vullen met eigen middelen;
- **Inpassingsmarge:** Er wordt rekening gehouden met 10% inpassingsverlies aanvullend op de normatieve ruimtebehoefte. Over nut, noodzaak en wijze van financiering van de renovatie van de normatieve overcapaciteit worden per project nadere afspraken gemaakt tussen de gemeente, schoolbestuur en eventuele externe huurpartners zoals de kinderopvanginstellingen. Het staat schoolbesturen vrij dit renovatiebedrag aan te vullen met eigen middelen, zolang dit is toegestaan vanuit de wetgeving.

BENG, ENG & NOM

- **ENG & NOM:** verwachting is dat duurzaamheidsinvesteringen in gebouwen niet leiden tot winst voor schoolbesturen. Middelen van schoolbesturen voor de gebouwexploitatie zijn al ontoereikend en grote exploitatievoordelen in energie en onderhoud zijn niet direct te verwachten. Ook speelt het investeringsverbod van schoolbesturen een rol. De normvergoeding gaat daarom uit van ENG. Maatregelen voor ENG naar NOM bekostigen schoolbesturen zelf; zij maken bij projecten een afweging of NOM wenselijk en haalbaar is rekening houdend met de wettelijke vereisten;
- **(B)ENG en verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat:** bij alle nieuwbouw- en renovatieprojecten is dit meegenomen.
- **Aanvullend onderzoek:** er zijn ook gebouwen die niet op (B)ENG-niveau zijn, maar in blok 1-4 niet zijn opgenomen voor renovatie of nieuwbouw. Voor deze gebouwen gaan we in blok 1 onderzoek doen naar verduurzamings-/optimalisatiemogelijkheden. Eventuele uitvoering van maatregelen is beoogd in blok 2-4. Kosten daarvan zijn nog niet geraamd, omdat maatregelen lastig in te schatten zijn. Dit vraagt nader onderzoek naar bv. de bouwconstructie, installaties en terugverdientijd. Bij de volgende vierjaarlijkse actualisatie van het IHP worden de uitkomsten van het onderzoek meegenomen.

Investeringsbedragen en berekening kapitaalslasten

- **Investering:** normbedragen (prijspeil apr. '24) zijn voor dekking van stichtingskosten voor de bouw van gebouw en schoolplein. Ze bestaan uit bouwkosten, directiekosten en bijkomende kosten zoals honoraria voor architect en adviseurs, onvoorzien, leges en nutsvoorzieningen;
- **BTW:** Bedragen zijn inclusief BTW;
- **Rekenrente:** 1,8%;
- **Prijsindex investeringen:** raming 3% per jaar. Voor de feitelijke actualisatie wordt de prijsindex (conform BDB) en actualisatie van de normen van RuimteOK gevolgd;
- **Afschrijvingsmethode:** lineair;
- **Eenmalige lasten:** lasten die niet geactiveerd mogen worden (bv. huur tijdelijke huisvesting, verhuiskosten en vergroening pleinen);
- **Boekwaarden:** Afboeking van restant boekwaarden is meegenomen.

Overige bijkomende kosten

In de kostenramingen is per project een aanneme gedaan voor bijkomende kosten voor:

- ▶ Tijdelijke huisvesting;
- ▶ Aanpassingen aan de openbare inrichting t.b.v. parkeren, halen en brengen, verkeer met betrekking tot de onderwijshuisvesting;
- ▶ Verhuizen;
- ▶ Verwerving van grond;
- ▶ Sloop van gebouwen op beoogde bouwlocatie en bouwrijp maken;
- ▶ Investerings voor bredere voorzieningen voor kinderopvang of wijk/ buurt (uitgangspunt is dat hier een kostprijsdekkende huur tegenover staat);
- ▶ Bij grootschalige projecten (nieuwbouw/renovatie) investeert de gemeente eenmalig € 95.000,- bovenop de normkosten voor groene beweeg-/speelpleinen met een openbaar karakter;
- ▶ Extra projectondersteuning/ambtelijke inzet voor de uitrol van het IHP. Hiervoor is naar rato van de uitvoeringsplanning extra budget opgenomen.

Bij de bedragen is *geen rekening* gehouden met bijkomende kosten voor:

- ▶ Asbestsanering, archeologische vondsten, bodemverontreiniging, paalfundering;
- ▶ Losse inrichting gebouw en terrein (onderwijsleerpakket en meubilair);
- ▶ Gemeentelijke plan- en apparaatkosten, met uitzondering van de hierboven genoemde ambtelijke ondersteuning/projectleiding is in relatie tot de uitvoeringsplanning;
- ▶ Extra kosten voor specifieke stedenbouwkundige eisen (beeld-kwaliteitplan);
- ▶ Vergroening van bestaande pleinen (waar geen sprake is van grootschalig project); Hiervoor wordt gewerkt aan een kader c.q. subsidieregeling i.c.m. cofinanciering;
- ▶ Onderzoekskosten (bv. onderzoek locatie, verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat). Hiervoor is een jaarlijks budget voor onderwijshuisvesting opgenomen;
- ▶ Investerings in losse wijkcentra (alleen wijkcentra in kindcentrum of MFC als onderdeel van een onderwijshuisvestingsproject zijn opgenomen);
- ▶ Opslag voor inclusie op normatieve m² (maatwerk, gemiddeld 5%).

Overige dekkingsmogelijkheden

Bij het bepalen van de dekking is nog *geen rekening* gehouden met:

- ▶ Extra dekkingsmogelijkheden in vorm van subsidies (bv. verduurzaming, energie);
- ▶ Eigen bijdragen van schoolbesturen;
- ▶ Toekennen van restwaarde aan gebouwen bij circulair bouwen (in de huidige financiële verordening wordt afgeschreven naar nul; de gemeente wil de mogelijkheden wel verkennen i.r.t. tot de circulaire ambities);
- ▶ Voordelen standaardiseren procedures en bouwwijzen (wordt nu landelijk onderzocht).

Bijkomende kosten en dekkingsmogelijkheden worden per project inzichtelijk gemaakt in het college- en raadsvoorstel zodra de projecten in de voorbereidingsfase komen.

6.2 Eigen bijdrage schoolbesturen

Schoolbesturen hebben diverse mogelijkheden om te investeren in onderwijshuisvesting en zodoende een bijdrage te leveren aan (vervangende) nieuwbouw of renovatie. Voorafgaand aan een dergelijke investering is het raadzaam goedkeuring van de eigen accountant te vragen. De volgende opties worden onderkend (gebaseerd op een advies van RuimteOK:

- ▶ Investeren in energiebesparende maatregelen;
- ▶ Besparen uitgesteld onderhoud bij zicht op nieuwbouw/ renovatie;

- ▶ Besparen op toekomstig onderhoud (bijdrage die leidt tot lagere onderhoudskosten);
- ▶ Naar voren halen materiële instandhouding (als daardoor een businesscase sluitend kan worden gemaakt en risico's in leerlingontwikkeling zijn afgedekt);
- ▶ Achterstallig onderhoud (als school in gebreke is, kan gemeente bijdrage vragen);
- ▶ Inzet eigen vermogen (indien verantwoord en geaccordeerd door accountant; mogelijkheden zijn door wijzigingen in rekening en verantwoording - componentenmethode - beperkter geworden).

Schoolbesturen zijn bereid mee te werken en bij te dragen, mits passend binnen de wettelijke kaders. Denk aan constructies van cofinanciering of meewerken aan pilots. De mate van 'bijdraagkracht' kan met oog op financiële en organisatorische aspecten per schoolbestuur variëren.

6.3 Meerjaren investering

Financiële gevolgen en effect op gemeentelijke begroting

Er zijn normaliter drie momenten waarop een huisvestingsproject voor onderwijs concrete financiële gevolgen heeft voor de gemeente. Voor de initiatief- en ontwerpfasen is een bouwvoorbereidingskrediet nodig. Zodra het ontwerp van het gebouw is afgerond en goedgekeurd, worden (na aanbesteding) alle middelen beschikbaar gesteld aan de bouwheer (min bouwvoorbereidingskrediet).

De gemeente kan alleen een beschikking voor bouwmiddelen afgeven als er voldoende investeringskrediet beschikbaar is. Als het gebouw wordt opgeleverd, worden investeringen geactiveerd en op de balans van de gemeente gezet.

Totale investering

De uitvoering van dit IHP vraagt een totale investering van ruim € 128 miljoen voor de komende 16 jaar (exclusief indexering, prijspeil april '24). Dit bedrag betreft de optelsom van structurele en incidentele lasten en is inclusief hiervoor genoemde bijkomende kosten waaronder investeringen voor openbare infra annex met de onderwijshuisvesting van ca. € 5,6 miljoen. Ook reeds lopende onderwijshuisvestingsprojecten zijn inbegrepen. Met dit programma geeft de gemeente invulling aan haar zorgplicht en zorgt zij samen met de schoolbesturen voor duurzame, passende, inspirerende huisvesting voor het onderwijs.

Lasten (structureel en incidenteel) en dekking

In de volgende overzichten zijn allereerst de incidentele en structurele lasten voor onderwijshuisvesting weergegeven (tabel 1). De lasten voor de openbare infra annex met de onderwijshuisvestingsprojecten zijn vervolgens separaat aangegeven (tabel 2). Deze vallen onder het Fysiek Domein, maar zijn vanwege de integrale uitvoering wel opgenomen in het IHP. In bijlage 5 is een gedetailleerd overzicht voor 2024-2039 opgenomen.

Tabel 1: saldo exploitatie - onderwijshuisvesting

Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Investeringen IHP	21.331	5.484	8.378	16.836	12.344	11.046	11.710	5.423
Saldo exploitatie	96	-773	-622	-1.083	-1.025	-1.262	-1.869	-2.261
Extra structureel budget					1.000	1.750	2.250	2.250
Saldo exploitatie	96	-773	-622	-1.083	-251	488	381	-11
Reserve onderwijshuisvesting 1/1	2.573	2.670	1.897	1.275	192	167	654	1.036
Reserve onderwijshuisvesting 31/12	2.670	1.897	1.275	192	167	654	1.036	1.024
Toename budget per jaar					1.000	750	500	0

Bedragen * € 1.000	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	Cumulatief
Investeringen IHP	1.049	6.576	14.669	1.759	3.775	0	0	0	120.380
Saldo exploitatie	-2.274	-2.239	-2.159	-3.124	-2.976	-2.960	-2.708	-2.119	
Extra structureel budget	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.750	2.500	2.500	
Saldo exploitatie	226	261	341	-624	-476	-210	-208	381	
Reserve onderwijshuisvesting 1/1	1.024	1.250	1.511	1.852	1.228	752	542	334	
Reserve onderwijshuisvesting 31/12	1.250	1.511	1.852	1.228	752	542	334	715	
Toename budget per jaar	250	0	0	0	0	250	-250	0	2.500

De komende vier jaar (2024-2027) is er een oplopend exploitatietekort door de geplande investeringen in het IHP. In deze periode is er nog ruimte in de reserve onderwijshuisvesting om de tekorten te dekken. Vanaf 2028 is er extra budget nodig; deze € 1 miljoen extra budget voor 2028 is meegenomen in de meerjarenraming van de inmiddels vastgestelde Kadernota 2025-2028. Het IHP vraagt gedurende de looptijd een extra structureel budget oplopend tot € 2,5 miljoen per jaar.

Tabel 2: saldo exploitatie - openbare infra annex met onderwijshuisvesting IHP (Fysiek domein)

Bedragen * € 1.000	Begroting								
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
Investeringen IHP	2.818	0	244	567	361	387	214	123	
Kapitaallasten									
Structurele lasten IHP	15	139	138	145	165	176	188	194	
Beschikbaar budget	111	111	111	111	111	111	111	111	
Saldo	96	-28	-27	-34	-54	-65	-77	-83	

Bedragen * € 1.000	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Investeringen IHP	0	196	0	0	138			
Kapitaallasten								
Structurele lasten IHP	196	194	199	197	195	197	195	193
Beschikbaar budget	111	111	111	111	111	111	111	111
Saldo	-85	-83	-88	-86	-84	-86	-84	-82

Tot 2028 is er oplopend tot ca. € 54.000,- per jaar aan extra budget nodig voor de openbare infra annex met de IHP-projecten. Dit is nog niet meegenomen in de meerjarenraming van de Kadernota 2025-2028. Het IHP vraagt gedurende de looptijd een extra structureel budget tot maximaal € 88.000,- per jaar.

Toelichting op wijzigingen/aanscherping IHP

De Kadernota 2025-2028 laat zien dat het financieel perspectief van de gemeente vanaf 2026, het zogenaamde 'ravijnjaar', onder druk staat. Ook binnen het IHP is daarom gekeken waar besparingen mogelijk zijn en/of waar vertraging van projecten mogelijk is. Dit zonder afbreuk te doen aan de ambities uit het IHP (de zogenaamde 'Smallerlandse Lat'), maar wel met oog voor de financiële situatie van de gemeente. De maatregelen zijn hierna opgesomd en zijn ook in de bovenstaande tabellen verwerkt.

► **Weglaten extra ruimtebehoefte per project t.b.v. inclusie:** de 5% opslag op de normatieve ruimtenorm bij (ver)nieuwbouw en renovatie om tegemoet te komen aan de (ruimte)eisen die inclusiever onderwijs vraagt is vervallen. Inclusief onderwijs vraagt mogelijk meer ruimte (m.n. werk- en overlegplekken, zie ook H3.3 IHP). Landelijk wordt onderzocht wat nodig is aan wet- en regelgeving om toegankelijke en inclusieve (onderwijs)huisvesting te realiseren (zie door ministerie en stakeholders vastgestelde 'Werkagenda route naar inclusief onderwijs 2035'). Een extra opslag is achterwege gelaten en er wordt niet voorgesorteerd op wetgeving;

► **Vertragen uitvoering projecten:** het doorschuiven van de uitvoering van een groot aantal projecten met 1 of 2 jaar (m.u.v. reeds lopende projecten of projecten die al eerder zijn opgeschoven en waarover afspraken zijn gemaakt qua uitvoeringsjaar). De start van de voorbereiding is - tenzij anders afgesproken met het schoolbestuur - niet vertraagd. Het betreft de volgende projecten:

- **nieuwbouw MFC De Swetten** (realisatie 1 jaar later > naar '28);
- **nieuwbouw of vernieuwbouw VSO De Zwaai** (realisatie in '27 ongeacht scenario nieuw-/vernieuwbouw);
- **nieuwbouw MFC De Trisken** (realisatie 1 jaar later > naar '29);
- **interne verbouw BS De Wiken** (realisatie 1 jaar later > naar '28);
- **nieuwbouw MFC Boornbergum** (realisatie 1 jaar later > naar '30);
- **renovatie obs De Tille** (realisatie 1 jaar later > naar '31);
- **renovatie obs De Bolder en cbs 't Anker in Folgeren** (realisatie 1 jaar later > naar '34);
- **(ver)nieuwbouw rkbs De Wiekslag - Wiken** (realisatie 2 jaar later > naar '35; start voorbereiding 1 jaar later);
- **(ver)nieuwbouw rkbs De Plotter - Drait** (realisatie 1 jaar later > naar '36);
- **renovatie gymzaal Rottevalle** (voorbereiding + realisatie 1 jaar later > naar '32).

Draagvlak schoolbesturen aangescherpte IHP

Het aanscherpen van het IHP is in het bestuurlijk LEJA van 20 juni met de schoolbesturen besproken. Het aangescherpte IHP is in samenspraak met hen tot stand gekomen en kan - met respect voor de financiële situatie van de gemeente - rekenen op draagvlak bij de schoolbesturen.

De schoolbesturen wiens projecten moeten doorschuiven hebben wel als voorwaarde gesteld dat alle schoolbesturen integraal akkoord gaan met hun deel van de uitdaging ('iedereen schuift tenzij projecten al lopen of afspraken reeds vastliggen'). Ook is hun verzoek dat als er weer financiële ruimte ontstaat c.q. er aanvullende dekking wordt gevonden voor onderwijshuisvestingsprojecten, het weer mogelijk is om de opslag voor inclusie op te nemen en projecten weer eerder uit te voeren. Dit vraagt om een gedegen monitoring van de situatie jaarlijks op het bestuurlijk LEJA.

Investerings meerjarenprogramma IHP 2024-2039

Scholen	2023	BLOK 1				BLOK 2				BLOK 3				BLOK 4				TOTAAL INVESTERING incl. btw, prijspeil apr. '24
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	
Gebouw																		
s(b)o Samen Kansrijk!		N																€ 39.186.200
sws It Werflan		vb	U/A															€ 242.000
rkbs Sint Lukas		vb	N															€ 12.253.459
obs De Swetten			vb		N													
obs De Swetten (dependance)			vb		N													€ 12.505.185
cbs It Ambyld			vb		N													
vso de Zwaai			vb		N													€ 13.784.571
cbs It Foarhus			vb		N													€ 9.908.979
obs De Meander - 't Tweespan (dislocatie)			vb		N													
obs De Kameleon		O		vb	RU		V*											€ 250.000
cbs Het Mozaïek		O		vb	RU		V*											
cbs By de Boarne		O		vb		N												€ 10.011.905
obs De Finneblom		O		vb		N												
gbs Eben Haezer				O	vb	R												€ 1.827.468
obs De Tille			O		vb	R												€ 2.622.861
vo Gomarus GSG - vmbo, havo, vwo		U				vb	U											€ 2.124.300
obs De Bolder			O			V		vb	R									€ 11.675.559
cbs Het Anker			O			V		vb	R									€ -
rkbs De Wiekslag		U						vb	N									€ 5.004.418
obs De Pionier			O															€ -
obs De Vlinderboom			O/A															€ 100.000
vo ISK Drachten			O (V+N/R)				V (i.r.t.N/R)*											€ -
vo PRO Drachten - vmbo (OSG)			O (V+N/R)				V (i.r.t.N/R)*											€ -
vo PRO Drachten - vmbo (SFO)			O (V+N/R)				V (i.r.t.N/R)*											€ -
cbs De Spreng			O				V*											€ -
vo CSG Liudger - vmbo			O				V*											€ -
vo CSG Liudger - havo/vwo			O				V*											€ -
vo Singelland VHS-vmbo			O (V+N/R)				V (i.r.t.N/R)*											€ -
obs De Wiksel			O				V											€ -
Montessorischool De Plotter			O (V+N/R)				V		vb	N								€ 4.071.695
vso Talryk			O											V				€ -
vo Drachtster Lyceum - havo/vwo/gymnasium			O (V+N/R)											V (i.r.t.N/R)				€ -
vo Matrix Lyceum			O															€ -
scholen algemeen (PO+VO)																		€ -
																		€ -
Totaal scholen en bewegingsonderwijs																		€ 128.057.183

Toelichting	
N	N = nieuwbouw/vernieuwbouw
R	R = levensduurverlengende renovatie (incl. verduurzaming)
A	A = aanpassing
U	U = uitbreiding
V	V = verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat
vb	vb = start voorbereiding (voorbereidingskrediet)
O	O = onderzoek
A	A = afstoten

Dit overzicht is exclusief (mogelijke) investeringen in de verduurzaming (upgrading naar BENG/ENG) en optimalisatie van het binnenklimaat van jongere schoolgebouwen en gymzalen in blok 2-4. De onderzoeken in blok 1 moeten uitwijzen wat de mogelijkheden en kosten zijn.

NB. Dit overzicht is het aangescherpte IHP waarin een aantal bezuinigingsmaatregelen zijn doorgevoerd. Zie ook H5 en H6 voor toelichting.

Investerings meerjarenprogramma IHP 2024-2039

Bewegingsonderwijs	BLOK 1					BLOK 2				BLOK 3				BLOK 4				TOTAAL INVESTERING incl. btw, prijspeil apr. '24
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	
Gebouw																		
Sporthal de Drait	N																	
Gymzaal de Brekken		vb			N													
Gymzaal so Kleurryk		N																
Gymzaal De Skelp		N																
Gymzaal sbo It Heechhof		N																
Gymzaal sbo Sjaloom		N																
Gymzaal so Saffier		N																
Gymzaal Gauke Boelenstraat		vb		N														
Gymzaal Butewacht							vb	N										
Gymzaal Splitting		vb		N														
Gymzaal Boornbergum		O		vb			N											
Gymzaal Rottevalle								vb	R									
Sporthal Sportcentrum Drachten		O					V*											
Gymzaal BS De Wiken		O					V*											
Gymzalen Singelland VHS		O (V+N/R)					V (i.r.t.N/R)*											
Gymzalen CSG/SL		O					V*											
Gymzaal MFA De Bouwen		O					V*											
Gymzaal CSG-havo-vwo		O					V*											
Gymzaal Opeinde		O								V								
Gymzaal Drachtster Lyceum		O (V+N/R)								V (i.r.t.N/R)								
Gymzaal de Waring		O											V					
Gymzaal vso Talryk		O												V				
Gymzaal Oudega		O												V				
Totaal scholen en bewegingsonderwijs		BLOK 1				BLOK 2				BLOK 3				BLOK 4				
																	€ 128.057.183	

Toelichting

N	N = nieuwbouw/vernieuwbouw
R	R = levensduurverlengende renovatie (incl. verduurzaming)
A	A = aanpassing
U	U = uitbreiding
V	V = verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat
vb	vb = start voorbereiding (voorbereidingskrediet)
O	O = onderzoek
A	A = afstoten

Dit overzicht is exclusief (mogelijke) investeringen in de verduurzaming (upgrading naar BENG/ENG) en optimalisatie van het binnenklimaat van jongere schoolgebouwen en gymzalen in blok 2-4. De onderzoeken in blok 1 moeten uitwijzen wat de mogelijkheden en kosten zijn.

NB. Dit overzicht is het aangescherpte IHP waarin een aantal bezuinigingsmaatregelen zijn doorgevoerd. Zie ook H5 en H6 voor toelichting.

6.4 Looptijd IHP

Looptijd plan en dekkingperiode

Dit IHP heeft een looptijd tot 2039. Dit biedt gemeente én schoolbesturen de kans om structureel rekening te houden met de gevraagde investeringen over een langere periode. Als partners het eens zijn over de inhoud, de planning en financiële consequenties die daaraan gekoppeld worden, kunnen middelen gereserveerd worden en zijn de investeringen verantwoord om te doen. Beoogd wordt om via de meerjarenbegroting van de gemeente telkens voor een periode van vier jaren budgetten te ramen. Tegelijkertijd blijft de intentie bestaan om tot totale planuitvoering te komen, zodat schoolbesturen en gemeente in staat zijn tijdig te anticiperen op deze projecten.

Bijlage 1

factsheets schoolgebouwen

Bijlage 2

totaaloverzicht gebouwen

Totaaloverzicht scholen

brin	soort	naam	wijk/buurt	bestuur	juridisch eigendom	bouwjaren				leeftijd gebouw
						bouwjaar	interne verbouw/ aanpassing	uitbreiding	renovatie (+20)	
14GN00	BO	obs De Swetten	De Swetten*	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	1955	2016	-	-	69
14GN00d	BO	obs De Swetten (dependance)	De Swetten*	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	2003	-	-	-	21
14LR	BO	obs De Pionier	De Venen*	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	2018	-	-	-	6
14LR02	BO	obs De Vlinderboom	De Venen*	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	2018	-	-	-	6
14LR02_01	BO	obs De Vlinderboom - Atalanta (dislocatie)	Drachtstercompagnie	Adenium (OPO)	Adenium (PCBO)	1964	1977/2016	-	-	60
14XM	BO	obs De Kameleon	De Wiken*	Adenium (OPO)	Accolade	2004	2016	2022	-	20
15KG	BO	obs De Tille	De Singels*	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	1975	2004/2019	-	-	49
15UB	BO	obs De Bolder	De Folgeren	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	2007	-	-	2007	17
15YO	BO	obs De Finneblom	Boornbergum	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	1990	2019	-	-	34
16CB	BO	obs De Wiksel	Houtigehage	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	1978	2005	-	-	46
16HM	BO	sws It Werflan	Rottevalle	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	2016	2022	-	-	8
27UC00	BO	obs De Meander	De Drait	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	2004	2023	-	-	20
27UC02	BO	obs De Meander - 't Tweespan (dislocatie)	De Trisken	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	1981	-	-	-	43
06NU	BO	cbs By de Boarne	Boornbergum	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO)	1971	2004	-	-	53
06QJ	BO	sws De Diamant	Oudega	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO)	2021	-	-	-	3
06SG	BO	sws De Frissel	Drachtstercompagnie	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO)	2020	-	-	-	4
07JX	BO	sws De Leister Igge	Opeinde	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO)	2018	-	-	-	6
15UV	BO	cbs Het Anker	De Folgeren	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO)	2007	-	-	2007	17
15XD	BO	cbs Het Mozaïek	De Wiken*	Adenium (PCBO)	Accolade	2004	2016	-	-	20
15ZE	BO	cbs De Spreng	De Bouwen*	Adenium (PCBO)	Cooperatie Brede scholen	2012	-	-	-	12
16AY	BO	cbs It Foarhus	De Trisken	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO) (noodgeb. = gemeente)	1982	-	-	-	42
16DW	BO	cbs De Voorde	De Drait	Adenium (PCBO)	WoonFriesland	2004	2023	-	-	20
16Jl	BO	cbs It Ambyld	De Swetten*	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO)	1965	-	-	-	59
05JH	BO	rkbs Sint Lukas	De Singels*	BMS	BMS	1957	1961/2000/2002/2017/2022	-	-	67
07VT	BO	rkbs De Wiekslag	De Wiken*	BMS	BMS	1987	-	2019/2023	-	37
23EE	BO	Montessorischool De Plotter	De Drait	BMS	BMS	1994	2009	-	-	30

Totaaloverzicht scholen (vervolg)

brin	soort	naam	wijk/buurt	bestuur	juridisch eigendom	bouwjaren				leeftijd gebouw
						bouwjaar	interne verbouw/ aanpassing	uitbreiding	renovatie (+20)	
08JH	BO	De Parel, school met de bijbel	De Wiken-Oost*	NoorderBasis	NoorderBasis	2023	-	-	-	1
03ZH	BO	gbs Eben Haezer	De Wiken*	St. RONN (VGS)	St. RONN (VGS)	1978	2012	-	-	46
19QG	SO	sbo It Heechhof	De Swetten*	Adenium (OPO)	Adenium (OPO)	1970	1999	-	-	54
14WQ	SO	sbo Sjalom	De Bouwen*	Adenium (PCBO)	Adenium (PCBO)	1977	-	1976/2000	-	47
02YL03/05	SO	vo Portalis	Kortehemmen	St. Het Poortje Jeugdintr.	Jeugdhulp Fryslân	1936	-	-	-	88
17GW01	SO	so De Skelp	De Folgeren	Kentalis Onderwijs	Kentalis	1978	2008/2011	-	-	46
00RS	SO	vso Talryk	Noordoost	SO Fryslân	SO Fryslân	2012	-	-	-	12
00RSd	SO	vso Talryk - Unyk (dislocatie)	Tike	SO Fryslân	gemeente	1930	2020	-	-	94
03PB	SO	so Kleurryk	De Drait	SO Fryslân	SO Fryslân	1977	1986	-	-	47
00MU00	SO	so De Saffier	Noordoost	St. RENN4	St. RENN4	1962	-	-	-	62
00MU10	SO	BEC de Lytse Walden	De Drait	St. RENN4	St. RENN4	1977	-	-	-	47
14OR00	SO	vso de Zwaai	De Venen*	St. RENN4	St. RENN4	1975	2018	-	-	49
14OR03	SO	vo Matrix Lyceum	Noordoost	St. RENN4	St. RENN4 & OSG (50-50)	2018	-	-	-	6
02UV03	VO	vo Gomarus GSG - vmbo, havo, vwo	Centrum*	GSG	GSG	2018	-	2021/2022	-	6
04YE00	VO	vo Singelland VHS-vmbo	Centrum*	St. Singelland	St. Singelland	2004	2022	-	-	20
04YE03	VO	vo Drachtster Lyceum - havo/vwo/gymnasium	Noordoost	St. Singelland	St. Singelland	2010	1919/1970/2010	2007/2018	-	14
04YE08	VO	vo ISK Drachten	De Venen*	St. Singelland	St. Singelland	2005	2018	-	-	19
04YE09	VO	vo PRO Drachten - vmbo (OSG)	De Wiken-Oost*	St. Singelland	St. Singelland	2009	-	-	-	15
25CM00	VO	vo CSG Liudger - vmbo	De Venen*	St. Fierder Onderwijs	St. Fierder Onderwijs	2011	-	-	-	13
25CM04	VO	vo CSG Liudger - havo/vwo	De Venen*	St. Fierder Onderwijs	St. Fierder Onderwijs	2013	-	-	-	11
25CM10	VO	vo PRO Drachten - vmbo (SFO)	De Wiken-Oost*	St. Fierder Onderwijs	St. Fierder Onderwijs	2009	-	-	-	15

Totaaloverzicht bewegingsonderwijs

id	naam	wijk/buurt	aantal zalen	juridisch eigendom	bouwjaren		leeftijd gebouw
					bouwjaar	verbouwjaren	
1	Gymzaal Oudega	Oudega	1	MFC de Gearrin	2014	-	10
2	Gymzaal Butewacht	De Wiken*	1	Gemeente	1968	-	56
3	Gymzaal de Brekken	De Swetten*	1	Gemeente	1965	-	59
4	Gymzaal de Waring	De Folgeren	1	Gemeente	2017	-	7
5	Gymzaal so Kleurryk	De Drait	1	SO Fryslân	1986	-	38
6	Gymzalen CSG/SL	De Venen*	2	Gemeente	2009	-	15
7	Gymzaal De Skelp	De Folgeren	1	Kentalis Onderwijs	1978	-	46
8	Sporthal de Drait	De Drait	3	Gemeente	2023	-	1
9	Sporthal Dûnoardhal	Houtigehage	3	St. beheer sporthal Houtigehage	2006	-	18
10	Gymzaal Rottevalle	Rottevalle	1	Gemeente	1981	-	43
11	Gymzaal Gauke Boelenstraat	Centrum*	1	Gemeente	1968	-	56
12	Gymzaal vso Talryk	Noordoost	2	SO Fryslân	2012	-	12
13	Gymzaal sbo It Heechhof	De Swetten*	1	Adenium (OPO)	1970	-	54
14	Gymzaal sbo Sjaloorn	De Bouwen*	1	Adenium (PCBO)	1977	-	47
15	Gymzaal MFA De Bouwen	De Bouwen*	1	Cooperatie BS	2012	-	12
16	Gymzaal so Saffier	Noordoost	1	St. RENN4	1980	-	44
17	Gymzaal CSG-havo-vwo	De Venen*	2	VCVO OF	2013	-	11
18	Sporthal Sportcentrum Drachten	De Venen*	3	Gemeente	2001	-	23
19	Gymzaal Opeinde	Opeinde	1	Gemeente	1976	2016	48
20	Gymzaal BS De Wiken	De Wiken*	1	Accolade	2004	-	20
21	Gymzaal MFA De Treffer	Drachtstercompagnie	1	Gemeente	2023	-	1
22	Gymzaal Splitting	De Venen*	2	Gemeente	1975	-	49
23	Korfbalhal Drachten	De Singels*	1	St. SNIJ Noord Hal Drachten	2008	-	16
24	Gymzaal Drachtster Lyceum	Noordoost	3	St. Singelland	2010	-	14
25	Gymzaal Boornbergum	Boornbergum	1	Gemeente	1981	-	43
26	Gymzalen Singelland VHS	Centrum*	3	Gemeente	2004	-	20
27	Gymzaal De Parel	De Wiken*	1	VvE	2023	-	1

Bijlage 3

totaaloverzicht prognoses, ruimtebehoefte en capaciteit

Tabel 1 - Totaaloverzicht prognoses - capaciteit - ruimtebehoefte (BO)

groen/+: overschot

rood/-: tekort

2024 = teldatum 1/10/23

	prognoses aantal leerlingen						capaciteit					ruimtebehoefte			capaciteit -/- ruimtebehoefte		
	2024	2027	2039	verschil	verschil	in gebruik onderwijs - permanent	in gebruik onderwijs - tijdelijk	in medegebruik derden - permanent	in medegebruik derden - tijdelijk	totaal in gebruik onderwijs (excl. medegebruik)	2024	2027	2039	2024	2027	2039	
				'24 - '27	'24 - '39												
Adenium (OPO)	1.618	1.610	1.595	-8	-23	11.885	188	46	0	12.119	10.460	10.386	10.302	1.659	1.733	1.817	
obs De Bolder	309	333	327	24	18	1.562	0	46	0	1.608	1.754	1.875	1.845	-146	-267	-237	
obs De Finneblom	109	102	111	-7	2	505	54	0	0	559	748	713	758	-189	-154	-199	
obs De Kameleon	233	224	218	-9	-15	1.373	0	0	0	1.373	1.417	1.370	1.339	-44	3	34	
obs De Meander	244	229	229	-15	-15	2.858	0	0	0	2.858	1.427	1.352	1.352	1.431	1.506	1.506	
obs De Meander - 't Tweespan (dislocatie)	63	62	63	-1	0	0	0	0	0	0	547	512	512	-547	-512	-512	
obs De Pionier	49	45	45	-4	-4	732	0	0	0	732	475	454	454	257	278	278	
obs De Swetten	206	191	182	-15	-24	1.454	134	0	0	1.588	1.254	1.178	1.130	334	410	458	
obs De Swetten (dependance)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
obs De Tille	87	85	83	-2	-4	839	0	0	0	839	638	628	617	201	211	222	
obs De Vlinderboom	119	116	122	-3	3	922	0	0	0	922	799	783	814	123	139	108	
obs De Vlinderboom - Atalanta (dislocatie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
obs De Wiksel	65	75	76	10	11	766	0	0	0	766	527	577	582	239	189	184	
sws It Werflan	134	148	139	14	5	874	0	0	0	874	874	944	899	0	-70	-25	
Adenium (PCBO)	1.652	1.662	1.662	10	10	12.494	100	256	0	12.850	10.341	10.391	10.387	2.509	2.459	2.463	
cbs By de Boarne	94	95	104	1	10	868	0	0	0	868	673	678	723	195	190	145	
cbs De Spreng	172	154	145	-18	-27	1.466	0	0	0	1.466	1.072	981	935	394	485	531	
cbs De Voorde	363	384	383	21	20	1.866	0	0	0	1.866	2.026	2.132	2.126	-160	-266	-260	
cbs Het Anker	169	157	156	-12	-13	1.757	0	93	0	1.850	1.050	990	985	800	860	865	
cbs Het Mozaïek	233	251	246	18	13	1.378	0	0	0	1.378	1.387	1.480	1.452	-9	-102	-74	
cbs It Ambyld	119	110	105	-9	-14	1.472	100	0	0	1.572	807	760	735	765	812	837	
cbs It Foarhus	135	128	129	-7	-6	1.086	0	0	0	1.086	880	844	850	206	242	236	
sws De Diamant	135	139	147	4	12	828	0	163	0	991	879	899	939	112	92	52	
sws De Frissel	100	100	102	0	2	741	0	0	0	741	703	703	713	38	38	28	
sws De Leister Igge	132	144	145	12	13	1.032	0	0	0	1.032	864	924	929	168	108	103	

2024 = teldatum 1/10/23

groen/+: overschot

rood/-: tekort

	prognoses aantal leerlingen					capaciteit					ruimtebehoefte			capaciteit -/- ruimtebehoefte		
	2024	2027	2039	verschil	verschil	in gebruik onderwijs - permanent	in gebruik onderwijs - tijdelijk	in medegebruik derden - permanent	in medegebruik derden - tijdelijk	totaal in gebruik onderwijs (excl. medegebruik)	2024	2027	2039	2024	2027	2039
				'24 - '27	'24 - '39											
BMS	684	674	663	-10	-21	3.149	691	0	0	3.840	4.041	3.991	3.936	-201	-151	-96
Montessorischool De Plotter	133	129	131	-4	-2	925	0	0	0	925	869	849	859	56	76	66
rkbs De Wiekslag	179	171	167	-8	-12	930	217	0	0	1.147	1.101	1.061	1.041	46	86	106
rkbs Sint Lukas	372	374	365	2	-7	1.294	474	0	0	1.768	2.071	2.081	2.036	-303	-313	-268
NoorderBasis	368	368	365	0	-3	2.172	0	0	0	2.172	2.051	2.051	2.036	121	121	136
De Parel, school met de Bijbel	368	368	365	0	-3	2.172	0	0	0	2.172	2.051	2.051	2.036	121	121	136
St. RONN (VGS)	68	67	69	-1	1	1.042	0	0	0	1.042	542	537	547	500	505	495
gbs Eben Haezer	68	67	69	-1	1	1.042	0	0	0	1.042	542	537	547	500	505	495
Eindtotaal	4.390	4.381	4.354	-9	-36	30.742	979	302	0	32.023	27.435	27.356	27.208	4.588	4.667	4.815
				-0,21%	-0,82%									14,33%	14,57%	15,04%

Tabel 2 - Totaaloverzicht prognoses - capaciteit - ruimtebehoefte (SBO-(V)SO)

groen/+: overschot

rood/-: tekort

2024 = teldatum 1/10/23

	prognoses aantal leerlingen					capaciteit					ruimtebehoefte			capaciteit -/- ruimtebehoefte		
	2024	2027	2039	verschil	verschil	in gebruik onderwijs - permanent	in gebruik onderwijs - tijdelijk	in medegebruik derden - permanent	in medegebruik derden - tijdelijk	totaal in gebruik onderwijs (excl. medegebruik)	2024	2027	2039	2024	2027	2039
				'24 - '27	'24 - '39											
Adenium (OPO)	135	135	137	0	2	1.270	416	0	0	1.686	1.242	1.242	1.257	444	444	429
sbo It Heechhof	135	135	137	0	2	1.270	416	0	0	1.686	1.242	1.242	1.257	444	444	429
Adenium (PCBO)	162	159	161	-3	-1	1.906	222	0	0	2.128	1.441	1.419	1.433	687	709	695
sbo Sjalom	162	159	161	-3	-1	1.906	222	0	0	2.128	1.441	1.419	1.433	687	709	695
Kentalis Onderwijs	108	102	105	-6	-3	2.407	81	0	0	2.488	1.320	1.268	1.294	1.168	1.220	1.194
so De Skelp	108	102	105	-6	-3	2.407	81	0	0	2.488	1.320	1.268	1.294	1.168	1.220	1.194
SO Fryslân	370	366	357	-4	-13	6.731	500	0	0	7.231	5.162	5.109	4.978	2.069	2.122	2.253
so Kleurryk	177	177	181	0	4	2.252	500	0	0	2.752	2.219	2.219	2.261	533	533	491
vso Talryk	193	189	176	-4	-17	4.479	0	0	0	4.479	2.943	2.890	2.717	1.536	1.589	1.762
vso Talryk - Unyk (dislocatie)	0	0	0	incl.	incl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
St. Het Poortje Jeugdinstellingen	30	28	27	-2	-3	80	0	0	0	80	366	341	329	-286	-261	-249
vo Portalis	30	28	27	-2	-3	80	0	0	0	80	366	341	329	-286	-261	-249
St. RENN4	332	325	310	-7	-22	3.964	651	0	0	4.615	4.546	4.467	4.278	69	148	337
BEC de Lytse Walden	10	9	10	-1	0	80	0	0	0	80	88	79	88	-8	1	-8
so De Saffier	68	67	68	-1	0	1.104	233	0	0	1.337	989	980	989	348	357	348
vo Matrix Lyceum	80	80	74	0	-6	0	418	0	0	418	976	976	903	-558	-558	-485
vso de Zwaai	174	169	158	-5	-16	2.780	0	0	0	2.780	2.493	2.432	2.298	287	348	482
Eindtotaal	1.137	1.115	1.097	-22	-40	16.358	1.870	0	0	18.228	14.077	13.846	13.569	4.151	4.382	4.659
				-1,93%	-3,52%									22,77%	24,04%	25,56%

Tabel 3 - Totaaloverzicht prognoses - capaciteit - ruimtebehoefte (VO)

groen/+: overschot

rood/-: tekort

2024 = teldatum 1/10/23

	prognoses aantal leerlingen					capaciteit					ruimtebehoefte			capaciteit -/- ruimtebehoefte		
	2024	2027	2039	verschil '24 - '27	verschil '24 - '39	in gebruik onderwijs - permanent	in gebruik onderwijs - tijdelijk	in medegebruik derden - permanent	in medegebruik derden - tijdelijk	totaal in gebruik onderwijs (excl. medegebruik)	2024	2027	2039	2024	2027	2039
	GSG	377	369	339	-8	-38	2.460	296	0	0	2.756	3.022	2.818	2.634	-266	-62
vo Gomarus GSG - vmbo, havo, vwo	377	369	339	-8	-38	2.460	296	0	0	2.756	3.022	2.818	2.634	-266	-62	122
Stichting Fierder Onderwijs	2.092	2.013	1.879	-79	-213	21.627	0	0	0	21.627	17.613	17.032	16.085	4.014	4.595	5.542
vo CSG Liudger - havo/vwo	1.096	1.061	985	-35	-111	8.317	0	0	0	8.317	7.012	6.806	6.358	1.305	1.511	1.959
vo CSG Liudger - vmbo	869	830	780	-39	-89	10.526	0	0	0	10.526	8.755	8.441	8.039	1.771	2.085	2.487
vo PRO Drachten - vmbo (SCG)	127	122	114	-5	-13	2.784	0	0	0	2.784	1.846	1.785	1.688	938	999	1.096
St. Singelland	2.507	2.411	2.244	-96	-263	25.605	657	0	0	26.262	20.498	19.827	18.668	5.764	6.435	7.594
vo Drachtster Lyceum - havo/vwo/gymnasium	1.198	1.158	1.074	-40	-124	9.687	0	0	0	9.687	7.598	7.363	6.869	2.089	2.324	2.818
vo ISK Drachten	342	327	307	-15	-35	1.845	0	0	0	1.845	2.663	2.570	2.447	-818	-725	-602
vo PRO Drachten - vmbo (OSG)	209	202	188	-7	-21	3.139	0	0	0	3.139	2.841	2.756	2.586	298	383	553
vo Singelland VHS-vmbo	758	724	675	-34	-83	10.934	657	0	0	11.591	7.396	7.138	6.766	4.195	4.453	4.825
Eindtotaal	4.976	4.793	4.462	-183	-514	49.692	953	0	0	50.645	41.133	39.677	37.387	9.512	10.968	13.258
				-3,68%	-10,33%									18,78%	21,66%	26,18%

Tabel 4 - Verschil prognoses Pronexus dec. '22 (teldatum 1-10-22) en telling DUO (teldatum 1-10-23)

BO	prognoses		
	werkelijk telling 1-10-23	prognose Pronexus '22 voor 1-10-23	verschil (telling -/ prognose)
Adenium (OPO)	1.682	1.618	64
obs De Bolder	296	309	-13
obs De Finneblom	119	109	10
obs De Kameleon	240	233	7
obs De Meander	281	244	37
obs De Meander - 't Tweespan (dislocatie)	69	63	6
obs De Pionier	50	49	1
obs De Swetten	186	206	-20
obs De Swetten (dependance)	0	0	0
obs De Tille	102	87	15
obs De Vlinderboom	140	119	21
obs De Vlinderboom - Atalanta (dislocatie)	0	0	0
obs De Wiksel	61	65	-4
sws It Werflan	138	134	4
Adenium (PCBO)	1.687	1.652	35
cbs By de Boarne	105	94	11
cbs De Spreng	171	172	-1
cbs De Voorde	393	363	30
cbs Het Anker	177	169	8
cbs Het Mozaïek	221	233	-12
cbs It Ambyld	129	119	10
cbs It Foarhus	120	135	-15
sws De Diamant	130	135	-5
sws De Frissel	102	100	2
sws De Leister Igge	139	132	7
BMS	690	684	6
Montessorischool De Plotter	134	133	1
rkbs De Wiekslag	182	179	3
rkbs Sint Lukas	374	372	2
NoorderBasis	381	368	13
De Parel, school met de Bijbel	381	368	13
St. RONN (VGS)	73	68	5
gbs Eben Haezer	73	68	5
Eindtotaal	4.513	4.390	123

(V)SO	prognoses		
	telling 1 - 10-23	prognose voor 1 - 10-23	verschil (telling -/ prognose)
Adenium (OPO)	132	135	-3
sbo It Heechhof	132	135	-3
Adenium (PCBO)	144	162	-18
sbo Sjalom	144	162	-18
Kentalis Onderwijs	93	108	-15
so De Skelp	93	108	-15
SO Fryslân	392	370	22
so Kleurryk	185	177	8
vso Talryk	207	193	14
vso Talryk - Unyk (dislocatie)	0	0	0
St. Het Poortje Jeugdinrichtingen	21	30	-9
vo Portalis	21	30	-9
St. RENN4	328	332	-4
BEC de Lytse Walden	11	10	1
so De Saffier	72	68	4
vo Matrix Lyceum	70	80	-10
vso de Zwaai	175	174	1
Eindtotaal	1.110	1.137	-27

VO	prognoses		
	telling 1-10-23	prognose voor 1-10-23	verschil (telling -/ prognose)
GSG	402	377	25
vo Gomarus GSG - vmbo, havo, vwo	402	377	25
Stichting Fierder Onderwijs	2.055	2.092	-37
vo CSG Liudger - havo/vwo	1.073	1.096	-23
vo CSG Liudger - vmbo	847	869	-22
vo PRO Drachten - vmbo (SCG)	135	127	8
St. Singelland	2.588	2.507	81
vo Drachtster Lyceum - havo/vwo/gymnasium	1.200	1.198	2
vo ISK Drachten	417	342	75
vo PRO Drachten - vmbo (OSG)	207	209	-2
vo Singelland VHS-vmbo	764	758	6
Eindtotaal	5.045	4.976	69

Bijlage 4

meerjarenprogramma IHP 2024-2039 (uitgebreid overzicht)

Overzicht 4b - Meerjarenprogramma IHP 2024-2039 Smallingerland | bewegingsonderwijs

Bewegingsonderwijs			gebouweleefijd	startjaar investering (voorbereiding start)	eindjaar investering (opleveringsjaar)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Gebouw	Wijk/buurt (*=startwijk)	Scenario (huisvestingplan voor periode 2024-2039)				BLOK 1					BLOK 2			BLOK 3			BLOK 4					
Sporthal de Drait	De Drait	vervangende nieuwbouw sporthal	1	2021	2023	N																
Gymzaal de Brekken	De Swetten*	nieuwbouw MFC met IKC 2 ¹ scholen (Swetten+Ambyld), KO, gymzaal en wijkcentrum (locatie sbo Heechhof)	59	2024	2028		vb			N												
Gymzaal so Kleurryk	De Drait		38	2023	2025	N																
Gymzaal De Skelp	De Folgeren		46	2023	2025	N																
Gymzaal sbo It Heechhof	De Swetten*	afstoten/sloop i.v.m. vervangende nieuwbouw bij SamenKansrijk! (oplevering '25)	54	2023	2025	N																
Gymzaal sbo Sjaloorn	De Bouwen*		47	2023	2025	N																
Gymzaal so Saffier	Noordoost		44	2023	2025	N																
Gymzaal Gauke Boelenstraat	Centrum*	afstoten/sloop i.v.m. nieuwbouw bij rkbs Lukasschool + KO	56	2023	2027	vb		N														
Gymzaal Butewacht	De Wiken*	vervangende nieuwbouw o.a. t.b.v. ISK (afh. van prognoses/Ontwikkelstrategie 2 i.p.v. 1, locaties n.t.b.)	56	2029	2030							vb	N									
Gymzaal Splitting	De Venen*	vervangende nieuwbouw 2 zalen i.c.m. (ver)nieuwbouw vso de Zwaai	49	2024	2027	vb		N														
Gymzaal Boornbergum	Boornbergum	nieuwbouw MFC met sws (By de Boarne + Finneblom), KO, dorps huis en gymzaal (locatie n.t.b.)	43	2026	2030	O		vb					N									
Gymzaal Rottevalle	Rottevalle	onderzoek revitalisatie gymzaal incl. verduurzaming	43	2030	2032								vb	R								
Sporthal Sportcentrum Drachten	De Venen*	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	23	blok 1 + 2		O						V*										
Gymzaal BS De Wiken	De Wiken*	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	20	blok 1 + 2		O						V*										
Gymzalen Singelland VHS	Centrum*	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	20	blok 1 + 2		O (V+N/R)						V (i.r.t.N/R)*										
Gymzalen CSG/SL	De Venen*	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	15	blok 1 + 2		O						V*										
Gymzaal MFA De Bouwen	De Bouwen*	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	12	blok 1 + 2		O						V*										
Gymzaal CSG-havo-vwo	De Venen*	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	11	blok 1 + 2		O						V*										
Gymzaal Opeinde	Opeinde	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	48	blok 1 + 2/3		O									V							
Gymzaal Drachtster Lyceum	Noordoost	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	14	blok 1 + 2/3		O (V+N/R)									V (i.r.t.N/R)							
Gymzaal de Waring	De Folgeren	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	7	blok 1 + 3/4		O														V		
Gymzaal vso Talryk	Noordoost	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	12	blok 1 + 3/4		O														V		
Gymzaal Oudega	Oudega	onderzoek verduurzamingsopties + verduurzamen	10	blok 1 + 3/4		O														V		
Gymzaal MFA De Treffer	Drachtstercompagnie	geen	1	-	-																	
Gymzaal De Parel	De Wiken*	geen	1	-	-																	
Sporthal Dúnoardhal	Houtgehage	geen (geen eigendom gemeente)	18	-	-																	
Korfbalhal Drachten	De Singels*	geen (geen eigendom gemeente)	16	-	-																	

Toelichting

N	N = nieuwbouw/vernieuwbouw
R	R = levensduurverlengende renovatie (incl. verduurzaming)
A	A = aanpassing
U	U = uitbreiding
V	V = verduurzaming/optimalisatie binnenklimaat
vb	vb = start voorbereiding (voorbereidingskrediet)
O	O = onderzoek
A	A = afstoten

Bijlage 5

overzicht lasten en dekking IHP 2024-2039

Lasten en dekking - meerjarenprogramma IHP 2024-2039 Smallingerland | onderwijshuisvesting

Investerings onderwijshuisvesting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	Cumulatief
Investerings IHP	14.930	21.331	5.484	8.378	16.836	12.344	11.046	11.710	5.423	1.049	6.576	14.669	1.759	3.775	0	0	0	135.310

Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Beschikbaar budget	7.826	8.894	8.952	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652	9.652
Kapitaallasten																
Lopende investeringen	4.503	4.442	4.374	4.310	4.252	4.208	4.162	4.118	4.023	3.956	3.886	3.818	3.775	3.712	3.602	3.530
Geplande investeringen	269	1.711	1.791	2.329	3.080	3.683	4.175	4.799	5.040	5.030	5.089	5.992	5.950	6.091	5.950	5.433
Totaal kapitaallasten	4.772	6.152	6.165	6.639	7.332	7.890	8.337	8.917	9.063	8.987	8.975	9.810	9.724	9.803	9.552	8.962
Kostendeekkende bijdragen kinderopvang	0	-30	-30	-95	-95	-121	-121	-182	-191	-191	-219	-219	-247	-247	-247	-247
Totaal kapitaallasten (incl. kostendeekkende bijdragen)	4.772	6.122	6.135	6.544	7.237	7.769	8.215	8.736	8.871	8.795	8.756	9.591	9.477	9.556	9.305	8.716
Overige lasten/baten																
Verzekeringen	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230
Onroerend Zaken Belasting	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
Huur/huurvergoedingen	1.314	1.314	1.314	1.295	1.295	1.295	1.295	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235
Vergoedingen gymnastiek	362	362	362	362	362	362	362	362	362	362	362	362	362	362	362	362
Overige lasten/baten	288	328	328	328	328	328	328	328	328	328	328	328	328	328	328	328
Totaal overige baten/lasten	3.094	3.134	3.134	3.115	3.115	3.115	3.115	3.055	3.055	3.055	3.055	3.055	3.055	3.055	3.055	3.055
Totaal structurele lasten/baten	7.866	9.256	9.269	9.659	10.352	10.884	11.330	11.791	11.926	11.850	11.811	12.646	12.532	12.611	12.360	11.771
Enmalige lasten/baten	-136	410	305	1.076	325	30	190	123	0	40	0	129	95	0	0	0
	7.730	9.666	9.574	10.734	10.677	10.914	11.520	11.913	11.926	11.890	11.811	12.776	12.627	12.611	12.360	11.771
Saldo exploitatie	96	-773	-622	-1.083	-1.025	-1.262	-1.869	-2.261	-2.274	-2.239	-2.159	-3.124	-2.976	-2.960	-2.708	-2.119
Reserve onderwijshuisvesting 1/1	2.573	2.670	1.897	1.275	192	-833	-2.096	-3.964	-6.226	-8.500	-10.739	-12.898	-16.022	-18.998	-21.958	-24.666
Reserve onderwijshuisvesting 31/12	2.670	1.897	1.275	192	-833	-2.096	-3.964	-6.226	-8.500	-10.739	-12.898	-16.022	-18.998	-21.958	-24.666	-26.785

Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	Cumulatief
Saldo exploitatie	96	-773	-622	-1.083	-1.025	-1.262	-1.869	-2.261	-2.274	-2.239	-2.159	-3.124	-2.976	-2.960	-2.708	-2.119	
Extra structureel budget					1.000	1.750	2.250	2.250	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.750	2.500	2.500	
Saldo exploitatie	96	-773	-622	-1.083	-25	488	381	-11	226	261	341	-624	-476	-210	-208	381	
Reserve onderwijshuisvesting 1/1	2.573	2.670	1.897	1.275	192	167	654	1.036	1.024	1.250	1.511	1.852	1.228	752	542	334	
Reserve onderwijshuisvesting 31/12	2.670	1.897	1.275	192	167	654	1.036	1.024	1.250	1.511	1.852	1.228	752	542	334	715	
Toename budget per jaar					1.000	750	500	0	250	0	0	0	0	250	-250	0	2.500

Lasten en dekking - meerjarenprogramma IHP 2024-2039 Smallingerland | infra m.b.t. onderwijshuisvesting

Investerings openbare infra m.b.t. onderwijshuisvesting

Bedragen * € 1.000	IHP Begroting		Verschil
SBO	3.660	3.660	0
Rkbs Sint Lukas	244	0	244
OBS de Swetten/ CBS it Ambyld	403	0	403
VSO de Zwaai	164	0	0
De Trisken	361	0	361
Boornbergum (cbs By de Boarne/obs de Finneblom)	387	0	387
obs De Tille	214	0	214
De Folgeren (de Bolder/het Anker)	196	0	196
rkbs De Wiekslag	123	0	123
Montessorischool De Plotter	138	0	138
Totaal	5.890	3.660	2.066

Versie mei '24

Begroting

Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Investerings																
Investerings IHP	2.818	0	244	567	361	387	214	123	0	196	0	0	138			
Investerings Begroting	2.818															
Verschil investeringen	0	0	244	567	361	387	214	123	0	196	0	0	138	0	0	0
Kapitaallasten																
IHP																
Afschrijving (incl vrijvallende kapitaallasten)	0	73	73	78	88	95	101	105	107	107	110	110	110	112	112	112
Rente	15	66	65	68	77	81	87	89	89	87	89	87	85	85	83	81
Structurele lasten IHP	15	139	138	145	165	176	188	194	196	194	199	197	195	197	195	193
Mutatie JOJ		124	-1	8	19	11	12	6	2	-2	5	-2	-2	3	-2	-2
Beschikbaar budget	111	111	111	111	111	111	111	111	111	111	111	111	111	111	111	111
Saldo	96	-28	-27	-34	-54	-65	-77	-83	-85	-83	-88	-86	-84	-86	-84	-82